

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานความต้องการและสภาพของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานขั้นวางแผน (ขั้น P) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดย ใช้การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานและขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi)
2. ผลการดำเนินงานขั้นปฏิบัติการ (ขั้น D) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
3. ผลการดำเนินงานขั้นสะท้อนผล (ขั้น C) การสะท้อนผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. ผลการดำเนินงานขั้นปรับปรุง (ขั้น A) การปรับปรุงจากการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. สรุปผลการพัฒนาการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
6. อภิปรายผล

รายละเอียดผลการวิจัยเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานขั้นวางแผน (ขั้น P) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดย ใช้การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานและขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi)
  - 1.1 ผลการพิจารณาฉันทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1

จากการนำกรอบแนวคิดสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 องค์ประกอบของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตามระดับความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญและเป็นการยืนยันความมั่นใจในการได้รับการตอบกลับที่สูงกว่าการใช้แบบสอบถาม

ปลายเปิดในรอบที่ 1 และใน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความ คิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม ได้ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลในรอบที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการพิจารณาฉันทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
ตอนที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้		
ส่วนที่ 1 รูปเล่มของสาระการเรียนรู้		
1.1) คำนำ สารบัญ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์	รูปเล่มของสาระการเรียนรู้มีคำนำ สารบัญดีแล้ว แต่ ส่วนของ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีอยู่ใน 1.2) น่าจะชัดเจนในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่นอยู่แล้ว	ได้ปรับเปลี่ยนข้อ 1.1) ให้เหลือ คำนำ สารบัญ
1.2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็น จุดเน้นของสาระการเรียนรู้/ สถานศึกษา ได้จากการประชุม ร่วมกันของคณะกรรมการจัดทำ สาระการเรียนรู้และคณะกรรมการ สถานศึกษา	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ควรพูดจุดเน้นของ สถานศึกษาก่อนสาระการเรียนรู้	ได้ปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะให้ มี การ กำหนด จุด เน้น ของ สถานศึกษาก่อนการกำหนด จุดเน้นของสาระการเรียนรู้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็น จุดเน้นของสถานศึกษา/ สาระการ เรียนรู้ ได้จากการประชุมร่วมกัน ของคณะกรรมการจัดทำสาระการ เรียนรู้ และ คณะกรรมการ สถานศึกษา
1.3) หลักการ แนวคิดของ เศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตร สถานศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานใน การสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	- หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง ควรยึดหลักสูตรแกน กลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะบางโรงเรียนยังไม่ได้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา - หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจ	ได้ปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มเติม หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ดังนี้ หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง หลักสูตรแกนกลาง

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
	พอเพียง จะทำให้การสร้างสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องบนพื้นฐานของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับสถานศึกษา"	การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
1.4) สร้างตารางวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/ สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	- การสร้างตารางวิเคราะห์ หลักสูตร ควรเพิ่ม สาระการเรียนรู้ แกนกลาง ก่อนที่จะวิเคราะห์สาระ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง - จะทำให้เห็นแนวทางของหลักสูตร ที่สร้างขึ้นมีความชัดเจน สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้ ว่าต้องการ ให้นักเรียนเรียนรู้อะไร จากสาระการ เรียนรู้อะไร	ได้ปรับเปลี่ยนโดยเพิ่มองค์ประกอบ ของตารางวิเคราะห์หลักสูตร ดังนี้ สร้างตารางวิเคราะห์ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/ สาระ การเรียนรู้แกนกลาง/ สาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
1.5) ส่วนของคำอธิบายรายวิชาใน สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการระบุถึงภาพรวมของการ เรียนสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง ที่นักเรียนเรียนในโรงเรียน	ควรขยายความคำว่า ภาพรวม คือ เพิ่มเติมว่า ภาพรวมของจุดประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และ สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ นักเรียนเรียนในโรงเรียน เพราะ คำอธิบายรายวิชาต้องประกอบด้วย 1. กิจกรรม 2. จุดประสงค์ 3. สาระ การเรียนรู้	ได้ปรับปรุงข้อความให้มีความ ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้ ส่วนของ คำอธิบายรายวิชาในสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการ ระบุถึงภาพรวมของการจัดการ เรียนรู้ในสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง ที่นักเรียนจะต้องเรียน
1.6) ผังมโนทัศน์ ได้จากการนำ คำอธิบายที่มีความใกล้เคียงกับ สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงเพื่อไปสู่หน่วยการเรียนรู้	ไม่เข้าใจความใกล้เคียง	ได้ปรับเปลี่ยนคำว่า "ความ ใกล้เคียง" เป็น "ความสอดคล้อง สัมพันธ์" ดังนี้ ผังมโนทัศน์ ได้จาก การนำคำอธิบายรายวิชาที่มีความ สอดคล้อง สัมพันธ์กับสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จัดทำ เป็นผังมโนทัศน์เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ หน่วยการเรียนรู้

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
1.7) ตารางหน่วยการเรียนรู้จากผัง มโนทัศน์ เพื่อความสะดวกในการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้	ควรเพิ่มเติมผังมโนทัศน์ว่า ประกอบด้วย ตัวชี้วัด สาระการ เรียนรู้แกนกลาง และจำนวนเวลา ในการจัดการเรียนรู้	ได้ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมคำ เป็น ตารางหน่วยการเรียนรู้ ได้จากสาระ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จากผัง มโนทัศน์ เพื่อความสะดวกในการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
1.8) แผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมตามสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้	- ข้อคำถามยังไม่ชัดเจน แผนการ จัดการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการใช้ สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้ แผนการวัด ประเมินผล โดยวิเคราะห์จาก คำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการ เรียนรู้ ซึ่งยึดตัวชี้วัด และสาระการ เรียนรู้แกนกลาง วัดสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ - แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดนี้ ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ให้ เข้ากับบริบทหรือสภาพของแต่ละ สถานศึกษาได้หรือไม่ - การเขียนแผนต้องครอบคลุมตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	ได้ปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้เกิด ความชัดเจน เหมาะสม ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ เขียนให้ ครอบคลุม ตามสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดย นำสาระการเรียนรู้จากหน่วยการ เรียนรู้ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ตาม ขั้นตอนมาแล้ว
1.9) รายละเอียดการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเป็น แนวทางในการจัดการสาระการ เรียนรู้	-	ได้มีการเพิ่มเติมความชัดเจนของ ข้อคำถาม เป็นรายละเอียดการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการ สอนจากสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง
1.10) รายละเอียดการวัด ประเมินผล ในสาระการเรียนรู้	- ควรระบุเป็นแนวทางการวัดและ ประเมินผล - น่าจะอยู่ในคู่มือการใช้มากกว่า อยู่ในสาระการเรียนรู้ - รายละเอียดการวัด ประเมินผล ควร สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	ได้เพิ่มเติมรายละเอียดของการวัด และประเมินผล ดังนี้ รายละเอียด แนวทางการวัด และประเมินผลที่ หลากหลาย ประกอบด้วย เครื่องมือในการวัด วิธีการวัด และ เกณฑ์ในการวัดผล ประเมินผล

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
1.11) บรรณานุกรม ที่ใช้ประกอบ ในการจัดทำ	บรรณานุกรมมีไว้เพื่อสามารถ ค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก เล่มสาระที่กำลังใช้งานอยู่	ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยน องค์ประกอบในส่วนนี้ เนื่องจาก ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการให้มี บรรณานุกรมประกอบการจัดทำ
ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้		
2.1) ส่วนบนของแผน ประกอบด้วย ชื่อหน่วย/ เรื่อง/ ชั้นที่สอน/ จำนวน ชั่วโมง/ วัน เวลาที่สอน	ส่วนบนของแผน ประกอบด้วย ชื่อ กลุ่มสาระการเรียนรู้/ ชั้นที่สอน/ ชื่อ หน่วยการเรียนรู้/ จำนวนเวลา/ ชื่อ แผนการจัดการเรียนรู้/ จำนวนเวลา/ วันเวลาที่สอน/ ภาคเรียน ปีการศึกษา	ได้เพิ่มเติมองค์ประกอบส่วนบนของ แผนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็น ส่วนบนของแผนประกอบด้วย ชั้นที่ สอน/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ จำนวน เวลา/ วัน เวลาที่สอน/ ภาคเรียน ปี การศึกษา
2.2) สาระสำคัญ ครอบคลุมสาระ การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเขียนให้ กระชับ ได้ใจความ	-	-
2.3) จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียน ให้ครอบคลุมในเรื่องของความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ ที่ ผู้เรียนพึงได้รับ	-	-
2.4) สาระการเรียนรู้ สอดคล้อง สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ถูกต้อง ตรงตามหลักสูตร เหมาะ กับระดับชั้น	การกำหนดสาระการเรียนรู้ ควร ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ 1) สาระที่ควรรู้ (เนื้อหาสาระที่ควร สอน) 2) ประสบการณ์สำคัญ (การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง)	จากการประชุมคณะนักวิจัยพิจารณา แล้วว่า องค์ประกอบในส่วนนี้ไม่ต้อง ปรับเปลี่ยน เนื่องจาก มีความ เหมาะสม และชัดเจนดีแล้ว ซึ่ง สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่
2.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระการ เรียนรู้ เป็นไปตามลำดับชั้น ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุ องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจาก กิจกรรม	ควรเพิ่มเติมคำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น "กระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระการ เรียนรู้ กิจกรรมเป็นไปตามลำดับ ชั้นตอน ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรม"	ได้ปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นกระบวนการจัดการ เรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระ การเรียนรู้ กิจกรรมเป็นไปตามลำดับ ชั้นตอน ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรม

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
2.6) สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ ตรงตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการ เรียนรู้ มีความหลากหลาย ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ มีความสอด คล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และ สาระการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ/ แหล่ง เรียนรู้ที่มีความหลากหลาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	ได้ปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ และปรับให้ เหมาะสมตามองค์ประกอบส่วนนี้ เป็น สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ มีความสอด คล้องกับสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ
2.7) เครื่องมือวัดผล ประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ ใช้วิธีการ ประเมินผลตามสภาพจริงที่ หลากหลาย	ควรมีแนวทางประเมิน	ได้เพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือวัดผล ประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงที่ หลากหลาย รวมทั้งมีแนวทางการ ประเมินที่ชัดเจน
2.8) บันทึกหลังสอน แสดงถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิด และการเสนอแนว ทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค	-	-
ตอนที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้		
ขั้นที่ 1 ตั้งคณะกรรมการจัดทำ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา	-	-
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการ เรียนรู้ ด้ขนี้ชี้วัดของหลักสูตรแต่ละ รายชั้น ที่สัมพันธ์กับสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
<p>ขั้นที่ 3 กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความน่าสนใจ เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับท้องถิ่น</p>	<p>การกำหนดหัวเรื่อง ควรเน้นสิ่งที่เอาไปใช้ได้จริงในสภาพปัจจุบันของท้องถิ่นนักเรียน</p>	<p>เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงได้ปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้เกิดความชัดเจนเหมาะสมมากขึ้น ดังนี้ กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความน่าสนใจ เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับท้องถิ่น</p>
<p>ขั้นที่ 4 กำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์)</p>	<p>เนื่องจากจุดเน้นเป็นส่วนสำคัญที่จะบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น หลังจากสอนจนครบตามหลักสูตร ควรมีจุดเน้นที่ครอบคลุม 3 ท่วง 2 เงื่อนไขด้วย</p>	<p>กำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์)</p>
<p>ขั้นที่ 5 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>	-	-
<p>ขั้นที่ 6 กำหนดคำอธิบายรายวิชา จากดัชนีชี้วัด / สาระการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นภาพรวมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะเรียนในแต่ละระดับชั้น</p>	-	-
<p>ขั้นที่ 7 กำหนดผังมโนทัศน์ แสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่องและความเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระและข้ามกลุ่มสาระ</p>	-	-
<p>ขั้นที่ 8 กำหนดหน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ เนื้อหาภายในหน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนชั่วโมง</p>	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1	การปรับเปลี่ยน
ขั้นที่ 9 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นพื้นฐานใน การออกแบบ	-	-
ขั้นที่ 10 กำหนดกระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ จากการออกแบบที่ กำหนดเป็นรายแผน	-	-
ขั้นที่ 11 กำหนดสื่อและแหล่งการ เรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย สอด คล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้	-	-
ขั้นที่ 12 กำหนดการวัดประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้น การประเมินตามสภาพจริง	-	-
ขั้นที่ 13 การเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	-	-
ขั้นที่ 14 หาความเชื่อมั่นจาก ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความมั่นใจจาก กระบวนการจัดทำ	ไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหาความ เชื่อมั่น (Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีวิธีดำเนินการอย่างไร หรือจะ เป็นการตรวจสอบความตรง/ เที่ยงตรง (Validity) ของหลักสูตร/ แผนฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ แต่คิดว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง	ได้ปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้ชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น ตาม ข้อเสนอแนะเป็น หากคุณภาพของ สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยการตรวจสอบความตรงเชิง เนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความ มั่นใจจากกระบวนการจัดทำ
ขั้นที่ 15 ครุภัณฑ์สาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในโรงเรียน	-	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการพิจารณาชั้นทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยแสดงข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการปรับเปลี่ยนค่าบางส่วนตามข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความชัดเจน กระชับ และเหมาะสมมากขึ้น ทั้งนี้ ผลของการปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 ต่อไป

1.2 ผลการพิจารณาฉันทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2

จากการนำผลการปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาฉันทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 มีการปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการพิจารณาฉันทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
ตอนที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้		
ส่วนที่ 1 รูปเล่มของสาระการเรียนรู้		
1.1) คำนำ สารบัญ	ควรเพิ่ม "ปก"	ได้ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมตาม ข้อเสนอแนะเป็น ปก คำนำ สารบัญ
1.2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นจุดเน้น ของสถานศึกษา/ สาระการเรียนรู้ ได้ จากการประชุมร่วมกันของ คณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการสถานศึกษา	สาระการเรียนรู้ ควรจะเป็นการ วิเคราะห์จากตัวครูผู้สอนเอง ถ้า เป็นกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ก็อาจจะมาจาก สพท. ขอนแก่น เขต...หลังจากนั้น คณะกรรมการ สถานศึกษา และการจัดทำสาระ การเรียนรู้ นำมาปรับสู่วิทยาลัย อีกครั้ง	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน
1.3) หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตร สถานศึกษาและกรอบหลักสูตรระดับ ท้องถิ่นเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้าง สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
1.4) สร้างตารางวิเคราะห์ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/ สาระการ เรียนรู้แกนกลาง/ สาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	-	-
1.5) ส่วนของคำอธิบายรายวิชาใน สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็น การระบุถึงภาพรวมของการจัดการ เรียนรู้ในสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง ที่นักเรียนจะต้องเรียน	-	-
1.6) ผังมโนทัศน์ ได้จากการนำ คำอธิบายรายวิชาที่มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง จัดทำเป็นผังมโนทัศน์เพื่อ เชื่อมโยงไปสู่หน่วยการเรียนรู้	-	-
1.7) ตารางหน่วยการเรียนรู้ได้จาก สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จาก ผังมโนทัศน์ เพื่อความสะดวกในการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้	-	-
1.8) แผนการจัดการเรียนรู้ เขียนให้ ครอบคลุมตามสาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ผ่านการ วิเคราะห์ตามขั้นตอนมาแล้ว	ควรเพิ่มเติม "การบูรณาการกับ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน
1.9) รายละเอียดการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนจากสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	ควรเป็นขอบข่ายที่ชัดเจน ส่วน รายละเอียดน่าจะอยู่ในแต่ละ แผนการจัดการเรียนรู้	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน
1.10) รายละเอียดแนวทางการวัด และ ประเมินผลที่หลากหลาย ประกอบด้วย เครื่องมือในการวัด วิธีการวัด และ เกณฑ์ในการวัดผล ประเมินผล	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
1.11) บรรณานุกรม ที่ใช้ประกอบใน การจัดทำ	-	-
ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้		
2.1) ส่วนบนของแผนประกอบด้วย ชั้นที่ สอน/ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนเวลา/ วัน เวลาที่สอน/ ภาคเรียน ปีการศึกษา	ขาดชื่อกลุ่มสาระ และชื่อแผน จำนวนเวลา	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน เนื่องจาก สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จะระบุกลุ่ม สาระใด สาระหนึ่งค่อนข้างยาก
2.2) สาระสำคัญ ครอบคลุมสาระ การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเขียนให้ กระชับ ได้ใจความ	- ควรเพิ่มหัวข้อการบูรณาการ กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง - ควรระบุตัวชี้วัดในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ด้วยจะทำให้ครบถ้วน	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน
2.3) จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียนให้ ครอบคลุมในเรื่องของความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ ที่ผู้เรียนพึงได้รับ	จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะ ด้านความรู้ ควรเน้นพฤติกรรมที่ วัดได้ชัดเจน ไม่ควรเขียนเป็น นามธรรม	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน เพราะจะ ไปปรากฏอยู่ในการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้
2.4) สาระการเรียนรู้ สอดคล้อง สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ถูกต้อง ตรงตามหลักสูตร เหมาะกับ ระดับชั้น	-	-
2.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระการ เรียนรู้ กิจกรรมเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอน ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรม	คำว่าเรียนรู้ด้วยตนเอง อ่านดู แล้วเหมือนเป็นสื่อสำเร็จรูป ที่ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง อย่างเดียว ควรปรับเป็นขั้นตอน ของแต่ละนวัตกรรม หรือ เป็น กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ได้ปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญเป็น กระบวนการจัดการ เรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมเป็นไป ตามลำดับขั้นตอนของแต่ละ นวัตกรรม เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ
2.6) สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ มีความ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
2.7) เครื่องมือวัดผล ประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ ใช้วิธีการ ประเมินผลตามสภาพจริงที่หลากหลาย รวมทั้งมีแนวทางการประเมินที่ชัดเจน	นอกจากแนวทางการประเมิน แล้ว น่าจะต้องมีการระบุเกณฑ์ ที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วย โดยจะต้องเป็นเกณฑ์ที่ชัดเจน	ได้เพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญเป็น เครื่องมือวัดผล ประเมินผล สอดคล้องกับ จุดประสงค์ ใช้วิธีการประเมินผล ตามสภาพจริงที่หลากหลาย รวมทั้งมีแนวทางการประเมินและ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินที่ชัดเจน
2.8) บันทึกหลังสอน แสดงถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ปัญหา ที่เกิด และการเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค	-	-
ตอนที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้		
ขั้นที่ 1 ตั้งคณะกรรมการจัดทำ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา	-	-
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแต่ละรายชั้น ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-	-
ขั้นที่ 3 กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะ ทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความ น่าสนใจ เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ ท้องถิ่น	-	-
ขั้นที่ 4 กำหนดจุดเน้นของสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์)	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
ขั้นที่ 5 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ดัชนีชี้วัด สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	- ในขั้นตอนนี้ สาระการเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ควรครอบคลุม 3 ท่วง 2 เงื่อนไข - ใช้คำว่า "ตัวชี้วัด"	ได้ปรับเปลี่ยนคำว่า "ดัชนีชี้วัด" ให้ เป็น "ตัวชี้วัด" ดังนี้ วิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระ การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง
ขั้นที่ 6 กำหนดคำอธิบายรายวิชาจาก ดัชนีชี้วัด/ สาระการเรียนรู้ เพื่อให้เห็น ภาพรวมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ จะเรียนในแต่ละระดับชั้น	ใช้คำว่า "ตัวชี้วัด"	ได้ปรับเปลี่ยนคำว่า "ดัชนีชี้วัด" ให้ เป็น "ตัวชี้วัด" ดังนี้ กำหนด คำอธิบายรายวิชาจากตัวชี้วัด/ สาระการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นภาพรวม ของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะ เรียนในแต่ละระดับชั้น
ขั้นที่ 7 กำหนดผังมโนทัศน์ แสดงความ เชื่อมโยงสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่องและ ความเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ใน กลุ่มสาระและข้ามกลุ่มสาระ	-	-
ขั้นที่ 8 กำหนดหน่วยการเรียนรู้/ ชื่อ หน่วยการเรียนรู้/ เนื้อหาภายใน หน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนชั่วโมง	-	-
ขั้นที่ 9 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เป็นพื้นฐานในการ ออกแบบ	-	-
ขั้นที่ 10 กำหนดกระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ จากการออกแบบที่กำหนด เป็นรายแผน	-	-

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	การเสนอความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2	การปรับเปลี่ยน
ขั้นที่ 11 กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้	-	-
ขั้นที่ 12 กำหนดการวัด ประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง	-	-
ขั้นที่ 13 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	อาจแทรกนวัตกรรมต่างๆ	** ไม่มีการปรับเปลี่ยน เพราะรายละเอียดได้อธิบายไว้แล้ว ในกระบวนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ
ขั้นที่ 14 หากคุณภาพของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความมั่นใจจากกระบวนการจัดทำ	-	-
ขั้นที่ 15 ครุภัณฑ์สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในโรงเรียน	-	-

หมายเหตุ จากการประชุมคณะนักวิจัยพิจารณาแล้วว่า องค์ประกอบในส่วนที่มีเครื่องหมาย ** ไม่มีการปรับเปลี่ยน เนื่องจาก มีความเหมาะสม และชัดเจนดีแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการพิจารณาชั้นทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยแสดงข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงการปรับเปลี่ยนคำ/ รายละเอียด ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความชัดเจน กระชับ และเหมาะสมมากขึ้น และมีบางข้อคำถามที่ไม่มีการปรับเปลี่ยน เนื่องจากคณะนักวิจัยได้ประชุมร่วมกันและพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรยึดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยอย่างยิ่งแล้ว จึงได้ข้อสรุปว่า ไม่ควรปรับเปลี่ยนข้อคำถามที่มีผู้เชี่ยวชาญบางท่านยังไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนข้อคำถาม และข้อคำถามบางข้อที่ไม่มีการปรับเปลี่ยน จะนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 ต่อไป

1.3 ผลการพิจารณาชั้นทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3

สำหรับแบบสอบถามในรอบที่ 3 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของตนเอง แล้วอาจเปลี่ยนคำตอบใหม่หรือจะยังคงยืนยันคำตอบเดิม ซึ่งการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญจะได้พิจารณาคำตอบของตนเองกับคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ซึ่งได้แสดงค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าคะแนนเดิมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คะแนนในแบบสอบถามรอบที่ 2 ไว้ และได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคำตอบของตนเองในแต่ละข้อว่า ถ้าคำตอบนั้นไม่อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ การตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญก็จะต้องเขียนเหตุผลอธิบาย พร้อมทั้งเขียนข้อเสนอแนะสำหรับคำตอบด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์การพิจารณาชั้นทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการพิจารณาชั้นทามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
ตอนที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้				
ส่วนที่ 1 รูปเล่มของสาระการเรียนรู้				
1.1) ปก คำนำ สารบัญ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็น จุดเน้นของสถานศึกษา/ สาระการ เรียนรู้ ได้จากการประชุมร่วมกันของ คณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการสถานศึกษา	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.3) หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาและ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
1.4) สร้างตารางวิเคราะห์ ประกอบด้วย มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด/ สาระการเรียนรู้ แกนกลาง/ สาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.5) ส่วนของคำอธิบายรายวิชา ในสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง เป็นการระบุถึงภาพรวม ของการจัดการเรียนรู้ในสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่ นักเรียนจะต้องเรียน	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.6) ผังมโนทัศน์ ได้จากการนำ คำอธิบายรายวิชาที่มีความ สอดคล้อง สัมพันธ์กับสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จัดทำ เป็นผังมโนทัศน์เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ หน่วยการเรียนรู้	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.7) ตารางหน่วยการเรียนรู้ได้ จากสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง จากผังมโนทัศน์ เพื่อ ความสะดวกในการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.8) แผนการจัดการเรียนรู้ เขียนให้ครอบคลุมตามสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดย นำสาระการเรียนรู้จากหน่วยการ เรียนรู้ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ตาม ขั้นตอนมาแล้ว	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
1.9) รายละเอียดการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอน จากสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.10) รายละเอียดแนวทางการวัด และประเมินผลที่หลากหลาย ประกอบด้วยเครื่องมือในการวัด วิธีการวัด และเกณฑ์ในการวัดผล ประเมินผล	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
1.11) บรรณานุกรม ที่ใช้ประกอบ ในการจัดทำ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้				
2.1) ส่วนบนของแผนประกอบด้วย ชั้นที่สอน/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนเวลา/ วัน เวลาที่สอน ภาค เรียน ปีการศึกษา	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.2) สาระสำคัญ ครอบคลุมสาระ การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเขียนให้ กระชับ ได้ใจความ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.3) จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียน ให้ครอบคลุมในเรื่องของความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ ที่ ผู้เรียนพึงได้รับ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.4) สาระการเรียนรู้ สอดคล้อง สาระสำคัญ จุดประสงค์การ เรียนรู้ ถูกต้อง ตรงตามหลักสูตร เหมาะกับระดับชั้น	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
2.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องจุดประสงค์ สาระการ เรียนรู้ กิจกรรมเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนของแต่ละนวัตกรรม เป็น กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.6) สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ มีความ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.7) เครื่องมือวัดผล ประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ ใช้ วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงที่ หลากหลาย รวมทั้งมีแนวทางการ ประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมินที่ชัดเจน	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
2.8) บันทึกหลังสอน แสดงถึงสิ่งที่ เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิด และการเสนอแนว ทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ตอนที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้				
ขั้นที่ 1 ตั้งคณะกรรมการจัดทำ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแต่ละ รายชั้น ที่สัมพันธ์กับสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

คู่มือการสร้างสรรค์สาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
ขั้นที่ 3 กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เน้นความน่าสนใจ เป็น ปัจจุบันสอดคล้องกับท้องถิ่น	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 4 กำหนดจุดเน้นของสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา (วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย/คุณลักษณะที่พึง ประสงค์)	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 5 วิเคราะห์มาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 6 กำหนดคำอธิบายรายวิชา จากตัวชี้วัด / สาระการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นภาพรวมของสาระการ เรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่จะเรียนในแต่ ละระดับชั้น	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 7 กำหนดผังมโนทัศน์ แสดง ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่อง และความเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระและข้ามกลุ่มสาระ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 8 กำหนดหน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ เนื้อหา ภายในหน่วย/ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับหน่วยการ เรียนรู้/ จำนวนชั่วโมง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยฐาน (Median)	ฐานนิยม (Mode)	ขอบเขตพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
ขั้นที่ 9 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นพื้นฐานใน การออกแบบ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 10 กำหนดกระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ จากการออกแบบที่ กำหนดเป็นรายแผน	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 11 กำหนดสื่อและแหล่งการ เรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 12 กำหนดการวัด ประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้น การประเมินตามสภาพจริง	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 13 การเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 14 หากคุณภาพของสาระการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยการ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความมั่นใจ จากกระบวนการจัดทำ	5.00	5.00	0	สอดคล้อง
ขั้นที่ 15 ครุภัณฑ์สาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน โรงเรียน	5.00	5.00	0	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 ผลการพิจารณาค้นหามติจากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิค
เดลฟาย รอบที่ 3 ที่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญได้ยืนยันคำตอบของตนเองหรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบ
ตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากการตอบกลับแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย ในรอบที่ 2 นั้น พบว่า
ผู้เชี่ยวชาญได้ยืนยันคำตอบของตนเองตามที่ได้ตอบไว้แล้วในรอบที่ 2 และมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ

ของตนเองตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คำตอบนั้นอยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) ทำให้องค์ประกอบและขั้นตอนการสร้างสรรค์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงทุกข้อคำถาม สอดคล้องกันทุกประเด็น (ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ 0) ดังนั้น จึงเป็นการยืนยันได้ว่า คู่มือการสร้างสรรค์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามองค์ประกอบและขั้นตอนของการสร้างสรรค์ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านการหาคุณภาพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) ทั้ง 3 รอบนี้ สามารถจะเป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ครบถ้วน และพร้อมจะ นำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

2. ผลการดำเนินงานขั้นปฏิบัติการ (ขั้น D) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

จากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การสร้างสรรค์การเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง หลังจากเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละครั้ง คณะผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรม สะท้อนผลการเข้าร่วมอบรมโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการตลอดทั้ง 3 ระยะ จำนวนทั้งสิ้น 113 คน และมีผู้ตอบ แบบสอบถามจำนวน 70 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.95) ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 18 คน (คิดเป็น ร้อยละ 25.71) และเพศหญิง จำนวน 52 คน (คิดเป็นร้อยละ 74.29) ทั้งนี้ ผลการดำเนินงาน ขั้นปฏิบัติการ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปผลแต่ละระยะได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น/ การวิเคราะห์หลักสูตร

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรม เชิงปฏิบัติการระยะที่ 1 ผู้เข้าร่วมอบรมได้สะท้อนความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการอบรม โดย วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลจากแบบสอบถามผู้เข้ารับการอบรม ด้านความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม ระยะที่ 1

รายการประเมิน	ความน่าสนใจ			การนำไปปฏิบัติได้จริง			คุณค่าของเนื้อหาสาระ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
1. ชี้แจงรายละเอียด โครงการและกระบวนการ ดำเนินงาน	2.67	0.51	มากที่สุด	2.56	0.50	มากที่สุด	2.75	0.44	มากที่สุด
2. กิจกรรมสร้างความ คุ่นเคยกลุ่มผู้เข้าร่วม โครงการ	2.51	0.59	มากที่สุด	2.57	0.53	มากที่สุด	2.56	0.61	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความน่าสนใจ			การนำไปปฏิบัติได้จริง			คุณค่าของเนื้อหาสาระ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
3. หลักการ แนวคิด และ ประสิทธิภาพด้าน เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา	2.64	0.52	มากที่สุด	2.53	0.50	มากที่สุด	2.70	0.46	มากที่สุด
4. หลักสูตร 2551 และตัว บังชี้เพื่อจัดทำสาระการ เรียนรู้/หน่วยการเรียนรู้	2.62	0.52	มากที่สุด	2.67	0.47	มากที่สุด	2.72	0.45	มากที่สุด
5. แนวทางการบูรณาการ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวบ่งชี้ด้วยการจัดทำ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ตามกรอบหลักสูตรระดับ ท้องถิ่นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย(แยกตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้)	2.64	0.48	มากที่สุด	2.56	0.57	มากที่สุด	2.63	0.49	มากที่สุด
6. นำเสนอผลการวิเคราะห์ หลักสูตรสถานศึกษาและ สะท้อนผลในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้	2.52	0.53	มากที่สุด	2.49	0.54	ปาน กลาง	2.62	0.49	มากที่สุด
7. การจัดทำหน่วยการ เรียนรู้ด้วยการบูรณาการ ดัชนีชี้วัดตามกรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่น	2.56	0.53	มากที่สุด	2.54	0.54	มากที่สุด	2.66	0.48	มากที่สุด
8. กำหนดการวัดผล ประเมินผล/ ออกแบบ การจัดการเรียนการสอน	2.48	0.54	ปาน กลาง	2.45	0.60	ปาน กลาง	2.60	0.49	มากที่สุด
รวม	2.58	0.53	มากที่สุด	2.55	0.53	มากที่สุด	2.65	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ด้านความน่าสนใจของการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับคะแนนสูงสุดได้แก่เรื่อง ชี้แจงรายละเอียดโครงการและกระบวนการดำเนินงาน ส่วนด้านหลักการ แนวคิด และประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และแนวทาง

การบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวบ่งชี้ ด้านการจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย อยู่ในระดับรองลงมา และลำดับน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดการวัดผลประเมินผล/ ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านการนำไปปฏิบัติได้จริงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับสูงสุดได้แก่เรื่อง หลักสูตร 2551 และตัวบ่งชี้เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้/ หน่วยการเรียนรู้ ระดับรองลงมา ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ลำดับน้อยที่สุด ได้แก่ กำหนดการวัดผลประเมินผล/ ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านคุณค่าของเนื้อหาในการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับคะแนนสูงสุด ได้แก่ การชี้แจงรายละเอียดโครงการและกระบวนการดำเนินงาน ลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่อง หลักสูตร 2551 และตัวบ่งชี้เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้/ หน่วยการเรียนรู้ ส่วนระดับน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ

นอกจากนี้ในส่วนขอแบบสอบถามปลายเปิด ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการอบรมครั้งต่อไป ดังนี้ การอบรมในครั้งต่อไป เสนอแนะให้คณะผู้จัดทำเอกสารเตรียมแจกให้ครบทุกคน และให้ทำแผ่น CD ให้ทุกโรงเรียนครบทุกกลุ่มสาระและทุกชั้น เนื้อหาสาระอบรมสัมมนาดีมาก ให้ประโยชน์สำหรับผู้ที่จะส่งผลงาน คศ.3 แต่เวลาการอบรมสัมมนา น่าจะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม จะเหมาะสม วิทยากรให้ความรู้และดูแลอย่างทั่วถึง ครูบางส่วนกำลังเร่งจัดทำผลงานก่อน 31 มีนาคม 52 ไม่มีสมาธิ ห่วงผลงานจะไม่ทันส่งตามกำหนดเวลา การศึกษาอบรมในระยะเวลานานเกินไป จะทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเครียด เสี่ยงสุขภาพจิต การจัดอบรมวิทยากรมีความพร้อมเต็มที่ การจัดการด้านอื่นๆ ไม่บกพร่องใช้เวลาได้อย่างคุ้มค่า กระชับ รวดเร็วดี ขอขอบพระคุณโครงการดีๆ ทุกเรื่อง แต่ถ้าเป็นไปได้ เนื้อหาหรือบทเรียนในแต่ละช่วงเวลาให้มากขึ้น (บางครั้งคิดไม่ออก) วิทยากรทุกท่านให้ความกระจ่างและเป็นกันเองอย่าง รวมถึง เจ้าหน้าที่อาหาร ขอดูตัวอย่างในการจัดทำสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มากกว่านี้ ควรใช้เวลาแยกกลุ่มสาระต่างๆ ให้มากกว่านี้เพื่อจะได้อยู่กับวิทยากรนานๆ มีเวลาถามข้อข้องใจ เอกสารใน sheet ตัวหนังสือเล็กเกินไป อ่านไม่ชัด ควรมีการตรวจงานที่ให้ปฏิบัติแล้ววิทยากรให้ข้อเสนอแนะแต่ละชั้นให้เกิดความชัดเจนในการตรวจสอบผลงานที่ปฏิบัติ จะได้นำงานที่จะปฏิบัติต่อไปได้ถูกต้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น การดำเนินการอบรมมีกระบวนการดี มีข้อจำกัดมาก เพราะวิทยากรต้องไปติดตามในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 และวิชาที่สอนเป็นวิชาเพิ่มเติมคณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 4 ระดับ ม.4, ม.5 ซึ่งเนื้อหาสาระแกนกลางไม่มี ต้องใช้การเรียนรู้ของ สสวท. (เดิม) และเนื้อหาควรมีแนวคิดและตัวอย่างครบในทุกกลุ่มสาระ เพราะในบางครั้งบางสาระ การเห็นตัวอย่างอาจจะทำให้มองเห็นแนวทางมากขึ้น หรือถ้ามีครบทั้ง 8 สาระ เมื่อต้องการบูรณาการหลายสาระย่อมทำได้ง่าย ให้มีการชี้แจงรายละเอียดในการอบรมก่อนเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเตรียมตัวเกี่ยวกับความรู้เรื่องที่จะอบรมจะ

ดีมาก อยากให้ทุกโรงเรียนในขอนแก่นได้รับความรู้ทุกโรงเรียน เวลาการจัดทำใบความรู้ควรตีเป็นแบบพร้อมกรอบตารางให้ตามหัวข้อลำดับชั้น ควรมีเอกสารที่จัดทำเป็นรูปเล่มด้วย (สามารถเรียกเก็บหรือเก็บค่าเอกสารจากผู้เข้าอบรมได้) อยากให้วิทยากร หาตัวอย่างหรือการนำเสนอเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่นอกเหนือจากกลุ่มฯ สังคมฯ เพราะจะได้เห็นแนวทางบูรณาการในกลุ่มอื่นๆ เพื่อนำไปปรับเห็นความแตกต่างจะได้นำไปปรับใช้และเขียน อยากให้จัดอบรมในลักษณะเช่นนี้อีกและควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้าร่วมโครงการด้วยแต่ให้ออกค่าใช้จ่ายเองครั้งหนึ่งหรือบางส่วน มีเอกสารการอบรมพอสมควร พร้อมตัวอย่างที่สมบูรณ์ให้ชม วิทยากรทุกคนให้ความเอาใจใส่ดีมากและดูแลอย่างใกล้ชิดทุกคนเป็นอย่างดี อยากให้มีตัวอย่างการทำทุกวิชา แต่ละวิชาก็หลายๆ ตัวอย่าง จะทำให้เกิดความคิดหลากหลายเพื่อให้ปรับเป็นของตนเองได้ ให้อบรมหลังจากทำคะแนนปลายภาคเสร็จ เรื่องเวลาอบรมเหมาะสม ดีเยี่ยม ขอคุณมหาวิทยาลัย

ระยะที่ 2 การจัดทำผังมโนทัศน์/ หน่วยการเรียนรู้/ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการระยะที่ 2 ผู้เข้าร่วมอบรมได้สะท้อนความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการอบรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 ผลจากแบบสอบถามผู้เข้ารับการอบรม ด้านความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม ระยะที่ 2

รายการประเมิน	ความน่าสนใจ			การนำไปปฏิบัติได้จริง			คุณค่าของเนื้อหาสาระ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.78	0.42	มาก	2.70	0.46	มาก	2.77	0.42	มาก
2. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.61	0.49	มาก	2.55	0.50	มาก	2.82	0.39	มาก
รวม	2.70	0.45	มาก	2.63	0.48	มาก	2.80	0.41	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ด้านความน่าสนใจของการอบรม และด้านการนำไปปฏิบัติได้จริง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับคะแนนสูงสุดได้แก่เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับรองลงมา ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านคุณค่าของเนื้อหาสาระ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับคะแนนสูงสุด ได้แก่เรื่อง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับรองลงมาคือเรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการอบรมครั้งต่อไป ดังนี้ ควรมีแบบฟอร์มแผนการจัดการเรียนรู้ให้ใช้ฝึกเขียนเพื่อให้มีหัวข้อครบถ้วน และถูกต้อง มีตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง หรือ สมบูรณ์เป็นตัวอย่าง ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในระหว่างดำเนินการอบรม ควรมีข้อมูลที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ e-mail ของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารภายหลังการอบรม ชักถามข้อสงสัยให้กระจ่างชัดและสามารถดำเนินการตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงในการอบรมในครั้งนี้ ยากให้มีตัวอย่างในแต่ละสาระมากๆ จะทำให้เกิดแนวคิดและเข้าใจสามารถทำได้

ระยะที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการระยะที่ 3 ผู้เข้าร่วมอบรมได้สะท้อนความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการอบรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 ผลจากแบบสอบถามผู้เข้ารับการอบรม ด้านความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม ระยะที่ 3

รายการประเมิน	ความน่าสนใจ			การนำไปปฏิบัติได้จริง			คุณค่าของเนื้อหาสาระ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ทบทวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้	2.86	0.35	มาก	2.73	0.53	มาก	2.86	0.35	มาก
2. นวัตกรรมกรรมการเรียนการสอน ประเภทสื่อการสอน	2.77	0.43	มาก	2.64	0.49	มาก	2.72	0.45	มาก
3. นวัตกรรมกรรมการเรียนการสอน ประเภทวิธีสอน	2.91	0.28	มาก	2.80	0.40	มาก	2.88	0.33	มาก
	2.85	0.35	มาก	2.72	0.47	มาก	2.82	0.38	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ด้านความน่าสนใจของการอบรม การนำไปปฏิบัติได้จริง และคุณค่าของเนื้อหาสาระในการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับคะแนนสูงสุดของทั้ง 3 ด้าน ได้แก่เรื่อง นวัตกรรมกรรมการเรียนการสอน ประเภทวิธีสอน ระดับรองลงมา ได้แก่ การทบทวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และนวัตกรรมกรรมการเรียนการสอน ประเภทสื่อการสอน อยู่ในลำดับน้อยสุด

นอกจากนี้ในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้ การเข้าอบรมน่าจะเป็นเวลาที่ต่อเนื่องกันกว่านี้ สื่อบางหัวข้อตัวเล็กมากเกินไปมองไม่ชัดเจน / ไม่ควรจัดห้องอบรมชั้น 4 เหนื่อยเวลาขึ้น-ลง ควรมีน้ำผลไม้บริการด้วย เช่น น้ำส้ม มะม่วง หรือน้ำ กล้วยพีช ผักสด เช่นใบบัวบก ใบเตย น้ำมะขาม เป็นต้นจะดีมาก ควรมีผลไม้สดจัดบริการช่วงพักจะดีมาก เช่น แดงโม (ฤดูร้อน) มะม่วง (ฤดูฝน) องุ่น (ฤดูหนาว) เงาะ มังคุด มะละกอ ฝรั่ง ชมพู ฯลฯ ทุกฤดูกาล ต้องการให้มีตัวอย่างแนวการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สาระศิลปะที่หลากหลายขอเป็นกำลังใจให้วิทยากรทุกท่าน และจะพยายามนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา งาน ขอขอบพระคุณวิทยากรทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ วิทยากรควรมีตัวอย่างหรือรูปแบบงานวิจัย หรือแผนการสอนจากผู้ผ่านการตรวจหรือประเมินแล้วมาให้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ควรมีข้อแนะนำที่เหมาะสม เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการเลือกนวัตกรรม มีสถิติอ้างอิง มีข้อแนะนำที่ผู้เข้าอบรมสามารถนำข้อมูลมาตัดสินใจ ทำได้ง่ายขึ้น อาหารว่าง อาหารกลางวันอร่อย แต่ช่วงบ่ายเป็นน้ำหวานหรือกาแฟเย็นจะดีมาก ต้องการแนวทางการจัดทำกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติในโรงเรียนได้ ควรเริ่มอบรมเวลา 09.00 น. ตรง บางวันเริ่มช้ามาก วิทยากรอธิบายได้ชัดเจนดีมาก ให้คำแนะนำดีมาก แต่บางครั้งฟังไม่ทัน ควรมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับชั้น ม.ปลาย เช่น วิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา รูปแบบการเขียน การใช้คำพูดในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกับที่อบรมต่างกัน ควรยึดตามที่อบรมใช้หรือไม่ ควรมีตัวอย่างตั้งแต่เริ่มวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัด จนถึง การเขียนการจัดการเรียนรู้ครบทุกระดับชั้น หรือมากกว่านี้ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทาง กำหนดการอบรมทั้งช่วงนานเกินไป การอบรมในครั้งต่อไป ของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หรือทุกกลุ่มสาระควรมีตัวอย่างของการเขียนหน่วยการเรียนรู้ถึงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่านี้

3. ผลการดำเนินงานขั้นสะท้อนผล (ขั้น C) การสะท้อนผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1 การสะท้อนผลตามกระบวนการของคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการดำเนินงานขั้นสะท้อนผล คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นการปฏิบัติการ (ขั้น D) และได้ดำเนินการตามกระบวนการของคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น โดยในระยะแรกจะเป็นการทำความเข้าใจกับผู้เข้าอบรม ก่อนการดำเนินการอบรม จะเป็นการชี้แจงรายละเอียดของโครงการ และกระบวนการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ซักถาม อภิปรายถึงข้อตกลงในการดำเนินงาน ซึ่งผู้เข้าอบรมมีความ

สนใจ และซักถามเพื่อความเข้าใจ เช่น การขออบรมในช่วงวันธรรมดา เพื่อจะได้พักผ่อนในวันเสาร์-อาทิตย์ กรณีถ้ามีเหตุจำเป็นจะขอหยุดได้หรือไม่ จะมีการแบ่งกลุ่มตามโรงเรียนหรือจะแบ่งอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ครูได้ซักถามแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของผลที่จะเกิดกับโรงเรียน ซึ่งเป็นความต้องการของโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ให้เป็นรูปธรรม

ช่วงเวลาต่อไปในเรื่องของการสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้เข้าร่วมการอบรม คณะวิทยากรได้จัดกิจกรรมที่มุ่งละลายพฤติกรรม ผลปรากฏว่า ผู้เข้าอบรมมีความสนุกสนาน เกิดความคุ้นเคยกันเอง รวมทั้งวิทยากรด้วย จากการสังเกต ผู้เข้าอบรมทั้งหมดร่วมกิจกรรมทุกคน จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความเห็นด้วยอย่างมากกับการจัดกิจกรรมเช่นนี้ หลังจากการปฐมนิเทศในช่วงแรกผ่านไปแล้ว จะไปสู่การอบรมเชิงปฏิบัติการตามขั้นตอนในคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นแรกเป็นการกำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่อง หลักการ แนวคิด และประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา วิทยากรเป็นผู้มีประสบการณ์เฉพาะ และคลุกคลีกับงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลายาวนาน ทำให้มีวิธีการ เทคนิคนำเสนอด้วยตัวอย่างประสบการณ์ที่น่าสนใจมาก รวมทั้งมีการวิเคราะห์ เปรียบเทียบให้เห็นสถานการณ์ของประเทศที่เกิดจากเยาวชนขาดแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน จะส่งผลอย่างไรต่อประเทศชาติโดยรวม หรือแม้แต่ว่าตัวคุณเองน่าจะมีบทบาทหน้าที่อย่างไร จากแบบสอบถามผู้เข้าอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยเห็นว่า เนื้อหาสาระดีมาก ให้ความกระจ่างชัดได้ดี

หลังจากการให้ประสบการณ์ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านไป เป็นการเชื่อมโยงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวบ่งชี้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ วิทยากรด้านหลักสูตรจะใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญๆ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อทำความเข้าใจในพื้นฐานเบื้องต้นก่อน แล้วจึงใช้การอธิบายยกตัวอย่าง พร้อมทั้ง ซักถามในประเด็นต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเป็นการกระตุ้น สร้างความสนใจมากยิ่งขึ้น วิทยากรได้ใช้สื่อประเภทคลิปภาพยนตร์สั้น โฆษณา แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบการบรรยายในชั้นนำ เพื่อต่อเนื่องการบรรยายประกอบการนำเสนอด้วย Power point ตามขั้นตอนในคู่มือการ

สร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ขณะบรรยายมีการยกตัวอย่าง ตั้งคำถามให้วิเคราะห์เป็นช่วงๆ พร้อมแบ่งกลุ่มทำใบงานจากคู่มือเรื่อง การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวิทยากรแต่ละกลุ่มสาระให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย ปัญหาที่พบในครั้งนี้ จากการบันทึกผลของวิทยากร เป็นเรื่องเอกสารตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางที่เตรียมไม่ครบทุกคน แจกให้กลุ่มละ 7 ชุด ทำให้ต้องเสียเวลาแบ่งกันดู (ซึ่งทางผู้จัดได้แจ้งให้ทางโรงเรียนนำมาด้วยแล้ว) ส่วนระดับปฐมวัย ขาดเอกสาร หลักฐาน เนื่องจากเป็นกลุ่มสาระที่นอกเหนือจากกลุ่มสาระหลัก แต่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับกลุ่มปฐมวัยนี้ ขาดการเตรียมเอกสารมาเอง วิทยากรได้แก้ปัญหาด้วยการเตรียมเอกสารเพิ่มเติมให้ กลุ่มผู้เข้าอบรมไม่เข้าใจ การวิเคราะห์หลักสูตร เพราะไม่เคยทำมาก่อน ต้องใช้เวลาในการอธิบายทีละขั้นตอน โดยเฉพาะกลุ่มภาษาต่างประเทศ ที่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแรกได้ เพราะมุ่งเน้นประเด็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน แต่วิทยากรได้ใช้การอธิบายเป็นรายบุคคล ขั้นตอนของการจัดทำ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ เป้าหมายของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไม่ยุ่งยากมากนัก เนื่องจากจะใช้กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนมี ทำให้ในขั้นนี้ ไม่เป็นปัญหา ขั้นตอนของการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น คณะวิทยากรได้ใช้เทคนิคการกำหนดหัวเรื่องตามหลักการอย่างหลากหลาย ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนจะช้าและเร็วต่างกัน ตามประสบการณ์ในการเลือกหัวเรื่อง โดยเน้นตามมาตรฐานและตัวชี้วัด หรือตามความสนใจของชุมชน/ นักเรียน ตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น หัวข้อที่ได้จะแตกต่างกัน เช่น ไร่สร้างสรรค์สถานศิลปะ พุทธธรรมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาหารพื้นบ้านตามความพอเพียง จับจ่ายใช้สอยอย่างพอเพียง ฯลฯ วิทยากรจะค่อนข้างทำงานหนักที่จะต้องแนะนำด้วยการอธิบายประเด็นสำคัญๆ และระดมความคิดในการอธิบายทั้งกลุ่มย่อยและรายบุคคล ใช้การเสริมแรงทางบวกตลอดเวลา ซึ่งหลังจากทำใบงานเรื่อง การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการในช่วงแรก และทบทวนเพื่อความเข้าใจ ตามขั้นตอนนี้ สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี เนื่องจากมีการอบรมเพื่อปูพื้นฐานในช่วงแรกไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนของการจัดทำ คำอธิบายรายวิชาก็สามารถดำเนินการต่อเนื่องไปได้ เป็นผลจากการทำตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก ถึงแม้วิทยากรจะประเมินว่า ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจ สามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้ก็ตาม ยังปรากฏว่าผู้เข้าอบรมบางคนยังไม่เข้าใจ ไม่สามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้ ทั้งนี้ มีเหตุผล

หลายประการที่วิทยากรได้บันทึกข้อมูลไว้ว่า ผู้เข้าอบรมบางโรงเรียน ใช้เวลาเดินทางไกลมาก อยู่เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ใช้เวลาเดินทางเกือบ 2 ชั่วโมง จึงเข้าอบรมช้า บางคน ช่วงแรกไม่เข้า เพราะติดธุระส่วนตัว หรือโรงเรียนส่งไปอบรมที่อื่น รวมทั้งความไม่เข้าใจของผู้เข้าอบรมเอง

ขั้นกำหนดผังมโนทัศน์ เพื่อแสดงความเชื่อมโยง ของหัวข้อและความเชื่อมโยงกับสาระ การเรียนรู้และข้ามกลุ่มสาระ วิทยากรใช้การบรรยายประกอบการนำเสนอด้วย Power point และ ยกตัวอย่างผังมโนทัศน์ในลักษณะต่างๆ แล้วแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อย เพื่อปฏิบัติตาม ที่ละชั้น โดยมีวิทยากรกลุ่มย่อยดูแลให้คำแนะนำ ตอบข้อสงสัย รับฟังปัญหาเป็นรายบุคคล มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ด้วยการนำเสนอผังมโนทัศน์ของสมาชิกเพื่อร่วมอภิปราย วิเคราะห์ ร่วมกัน จากการบันทึกของวิทยากร พบว่า มีผู้เข้าอบรมไม่เข้าใจในเรื่องการเขียนผังมโนทัศน์เพียง 1 คน แต่ในภาพรวมสามารถปฏิบัติได้เสร็จประมาณร้อยละ 80 สังเกตจากการซักถามเพื่อให้เกิด ความเข้าใจ วิทยากรทุกกลุ่มสาระเห็นตรงกันว่าการอบรมครั้งนี้ จะสามารถดำเนินไปตามกระบวนการ จัดอบรม เพราะผู้เข้าอบรมได้ทำกิจกรรมตามขั้นตอน สามารถเขียน ทำได้เอง ให้ความสนใจปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องจนไม่พักในเวลาที่ให้พัก มีผู้เข้าร่วมอบรม 2 คน เห็นว่า การที่วิทยากรให้คิดเอง โดย ไม่ได้ทำตัวอย่างให้ดู หลากหลายทุกกลุ่มสาระ จึงทำให้เขียนผังมโนทัศน์ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เกรงว่า จะไม่ดี ไม่มีคุณภาพ และไม่กล้าที่จะนำเสนอหน้าห้องเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระภายในหน่วย การเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมง หลังจากการกำหนดผังมโนทัศน์ของผู้เข้า อบรมผ่านไป คณะวิทยากรได้วิเคราะห์ ซึ่งประเด็นให้เห็นความเชื่อมโยงในการทำหน่วยการเรียนรู้ กับผังมโนทัศน์ โดยเน้นจุดประสงค์ของการทำหน่วย เพื่อเชื่อมโยงกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร และผังมโนทัศน์ ต่อจากนั้นให้ผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติการเขียนผังมโนทัศน์เป็นรายบุคคล วิทยากรใช้ เทคนิคการเสริมแรงผู้เข้าอบรม รวมทั้งการยกตัวอย่าง อธิบายอย่างช้าๆ ทีละขั้นตอน แบ่งกลุ่ม อภิปรายในกลุ่มย่อย ปัญหาที่พบในบางกลุ่ม คือ การที่วิทยากรไม่ครบตามเนื้อหาสาระย่อยของ กลุ่มสาระรวม เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งมีผู้เข้าอบรมเพียง 3 คน และมีจำนวนคนทั้งกลุ่มสาระ ประมาณ 8 คน ของแต่ละกลุ่มสาระที่ขาดการอบรมในช่วงแรก ต้องอธิบายย้อนกลับใหม่ ภายใน กลุ่มย่อย ข้อเสนอแนะสำหรับวิทยากรด้วยกันในการที่จะปรับปรุงการอบรมในช่วงนี้คือ การให้มี วิทยากรแยกตามสาระ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ งานบ้าน งานประดิษฐ์ งานเกษตร คอมพิวเตอร์ แต่ในภาพรวมคณะวิทยากรเห็นว่า มีความเป็นไปได้ถึงร้อยละ 90 ที่ผู้เข้าอบรมจะ สามารถผลิตชิ้นงานได้ เนื่องจาก น่าจะมีความเข้าใจในกระบวนการค่อนข้างดี และเมื่อพบปัญหา

ก็พยายามหาทางแก้ไขจนได้ข้อสรุป และยังมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การใช้วิทยากรจำนวนมาก เช่นนี้ น่าจะมีโอกาสไปสู่ความสำเร็จของผลงานมากขึ้น ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมเห็นว่า บางครั้งวิทยากรพูดเร็วเกินไป แต่เห็นด้วยว่า การดำเนินการของวิทยากรกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย อธิบายดีมาก มีเทคนิค วิธีการทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่อไป มีความพอใจมาก เพราะครูทุกคน ทุกโรงเรียนจะต้องทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เกิดความรู้ว่า จะทำอย่างไรที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นที่สนใจของนักการศึกษาในปัจจุบัน และรับความรู้เพิ่มมากขึ้น ได้เรียนรู้วิธี บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิทยากรมี อธิษาคัยดี มีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมได้ดีมาก แต่ปัญหาที่พบกับ ตนเองคือ กำลังทำงานประจำ ตัดเกรด ทำให้เครียดกับงานรอบตัว สิ่งที่ต้องการให้แก้ไขที่เป็น ปัญหาคือ สีและตัวอักษรของ Power point ที่สีทึบไป ตัวอักษรเล็กเกินไป

ขั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิทยากรใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการให้ทุกคนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการนำเสนอด้วย Power point ที่วิทยากรนำเสนอ นอกจากนั้น ยังมีการยกตัวอย่างประกอบในแต่ละกลุ่มสาระ พร้อมทั้งแจกใบ งานให้ทุกคนได้ปฏิบัติ เน้นการฝึกออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ จากหน่วย การเรียนรู้ที่ตนเองกำหนดไว้ คนละ 1 ชั่วโมง กำหนดเวลาในช่วงการอบรมประมาณ 45 นาที โดยมีวิทยากรกลุ่มย่อยให้การดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ต่อจากนั้น นำผลงานของผู้เข้า อบรมบางคนที่จะนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการนำเสนอหน้าชั้น ให้คณะวิทยากร วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ร่วมกับผู้เข้าอบรม จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้าอบรมร้อยละ 70 สามารถ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ แต่ยังไม่ครอบคลุมตามจุดประสงค์บ้าง หรือขาดการกำหนด มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ไม่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์บ้าง ซึ่งได้ รับคำชี้แนะเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าอบรม "วิทยากรให้การอบรมได้ ความรู้ดีมาก ๆ สุขุม ใจเย็น รอบคอบในการถ่ายทอด ที่งานทุกคนบรรยายในการอบรมดีมาก มีตัวอย่างสื่อที่หลากหลาย วิทยากรรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมด้วยเมตริจิตที่ดี" ส่วนปัญหาที่พบของผู้เข้าอบรมจากการสัมภาษณ์ พบว่า "มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเนื้อหาที่จัด การเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณ"

ขั้นการกำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการ ออกแบบที่กำหนดเป็นรายแผน ขั้นนี้วิทยากรได้รวมขั้นการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีความ

หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เข้าไปด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ ในช่วงแรกจะเขียนบรรยายในภาพรวมด้วยการนำผลงานของผู้เข้าอบรมที่ผ่านมาและพร้อมออกมานำเสนอเป็นตัวอย่าง เพื่อแสดงความก้าวหน้าของงาน และเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมคนอื่นๆ ทั้งระหว่างบุคคล และโรงเรียน ด้วยการให้วิทยากรประจำกลุ่มสาระร่วมวิพากษ์ วิจารณ์ พร้อมทั้งให้โอกาสสมาชิกกลุ่มซักถาม จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นใส่ใจเป็นอย่างดี รวมทั้งวิทยากรประจำกลุ่มสาระเอง พยายามกระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้ออกมานำเสนอผลงาน ส่วนใหญ่มีการพัฒนามากขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือ ผู้เข้าอบรมขาดหลายคน ทั้งนี้เป็นเพราะสาเหตุหลายประการ เช่น งานไม่เสร็จ ทำให้ไม่กล้ามา ต้องไปราชการที่อื่น ตามคำสั่ง เช่น นำนักเรียนไปแข่งขันหรือตนเองไปสัมมนา หลังจากนั้น ให้แต่ละกลุ่มแยกกลุ่มจัดการอบรมเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการกำหนดสื่อให้สอดคล้อง แต่แต่ละกลุ่มได้ใช้วิธีการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ๆ ของการสอน เช่น การสอนแบบ 5E แบบชิปปาโมเดล แบบคอนสตรัคติวิสต์ ตามความสอดคล้องของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พร้อมทั้ง วิเคราะห์สื่อที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่นำเสนอ รวมทั้ง เทคนิคการเขียนสื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ จากการสังเกต ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่กำหนด มีความรู้ความเข้าใจดีมาก เพราะทุกกลุ่มสาระฝึกให้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ของการเป็นนักเรียน วิทยากรยังหนักใจเรื่องการเข้าอบรมไม่ต่อเนื่องของผู้เข้าอบรมบางคนต้องการให้เน้นการปฏิบัติให้มากในเรื่องของการวิพากษ์ผลงาน แต่ส่วนใหญ่มีผลงานก้าวหน้าไปมาก เพราะมีการติดตามตลอด ผู้เข้าอบรมน่าจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม และสามารถเลือกใช้ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าอบรม “รู้สึกประทับใจในกระบวนการครั้งนี้ มีความเข้าใจมาก เพราะวิทยากรพาเขียนทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง ชัดเจน” “พอใจมาก เพราะ วิทยากรมีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ ให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจ และมีการนำเสนอผลงานเป็นตัวอย่างให้ วิทยากรทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น” “ได้รับความรู้มากขึ้น มีความเข้าใจที่จะนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” “ด้านประโยชน์ที่มีต่อนักเรียนนั้น นักเรียนจะได้รับจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายของครู ได้เรียนรู้รูปแบบที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง” “การจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบที่ดี และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้” “นักเรียนจะได้รับความรู้เมื่อครูมีภูมิความรู้ที่มากขึ้น สามารถสอนให้นักเรียนได้เข้าใจและสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่น่าเบื่อจากการเรียน ใช้เทคนิคและวิธีการที่ถูกต้อง”

ขั้นกำหนดการวัด ประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ในขั้นนี้ วิทยากรได้ใช้การบรรยายประกอบ Power point ยกตัวอย่างจากสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งใช้การตั้งคำถาม เพื่อการวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เช่น การใช้คำถามว่า "จากกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นจากตัวอย่างของผู้เข้าอบรมนี้ จะใช้การวัดและประเมินผลแบบใดบ้าง เพื่อให้รู้ว่าเด็กได้ครบตามจุดประสงค์การเรียนรู้" จากวิธีการนี้เอง ทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจชัดเจนถึงการวัดผล ประเมินผล หมายถึงอะไร มีจุดมุ่งหมายในการวัด และผลที่ได้จะเป็นอย่างไร หลักการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบอย่างง่ายด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) การสร้างเกณฑ์การวัดผลในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะการกำหนดเกณฑ์ด้วยค่าคะแนน Rubric Score สำหรับในขั้นนี้ ต้องใช้การฝึกคิดคำนวณผลสมผลสวนด้วย ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 2 คน ได้ให้ความเห็นว่า สมอชีกซ้ายไม่ค่อยได้ทำงาน จึงไม่ถนัดในการฝึกคิดคำนวณ และอีกร้อยละ 20 เริ่มง่วงนอน นั่งฟังเฉย วิทยากรจึงให้ทำแบบฝึกหัด และวิทยากรประจำกลุ่มช่วยเดินดู ขณะทำงาน พร้อมทั้งกระตุ้นด้วยการเสริมแรงเป็นระยะ เช่น ทำได้ดีแล้ว กลุ่มสาระ...ทำเกือบเสร็จทุกคน ภายในกลุ่มร่วมแรงร่วมใจกันมาก น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีได้ สิ่งเหล่านี้อยู่ในหลักจิตวิทยาทั้งสิ้น ที่ทุกคนต้องการเป็นที่ยอมรับ ความสำเร็จของการได้รับการยกย่องเป็นสิ่งที่ยังพอใจ วิทยากรจึงใช้วิธีการดังกล่าว ซึ่งได้ผลดีในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาที่พบซ้ำเดิมถึงร้อยละ 15 ที่ให้ความเห็นว่า งานมาก ทำงานหลายอย่างในโรงเรียน เกรงจะเสร็จไม่ทัน และเห็นว่า ช่วงเวลาปิดเทอมน่าจะได้พักผ่อน เนื่องจากทำงานหนักมาโดยตลอด ทำให้บางคนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เหมือนถูกบังคับให้มาอบรมมากกว่าความต้องการของตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ครูร้อยละ 80 ขึ้นไป พอใจ เห็นว่า ตนเองได้รับความรู้ ความเข้าใจในการวัดผล ประเมินผลมากขึ้น มีครู 2 คนที่ให้ความเห็นตรงกันว่า "ไม่เคยมีความรู้เรื่องเกณฑ์ในการให้คะแนน เช่น Rubric Score แต่ได้รู้จักวิธีการเขียนมากขึ้น ชัดเจนขึ้น น่าจะรู้ทันแล้ว" "วิทยากรน่าจะจัดเวลาตอนท้ายให้ดีๆ รีบมากเกินไป พูดเร็ว เกรงไม่ทันเวลา ทำให้ตามไม่ทัน แต่ไม่กล้ายกมือถาม เพราะอาย"

ขั้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิทยากรให้ดูตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ ประกอบการบรรยายด้วยการนำเสนอ Power point ฝึกการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวม เป็นรายกลุ่ม ใช้การสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ พร้อมเชื่อมโยงการออกแบบการเรียนรู้ที่ทำไว้เมื่อครั้งที่แล้ว รวมทั้งนวัตกรรมที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติผ่านไป จากนั้นใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตามกลุ่มสาระ วิทยากรประจำกลุ่มสาระจะให้การทบทวน อธิบาย ฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งให้คำแนะนำ แก้ไขเพื่อความชัดเจน และถูกต้อง

ต่อจากนั้น จะให้นำผลงานนำเสนอเป็นรายบุคคล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยวิพากษ์วิจารณ์ และนำไปปรับแก้ไขผลงานของตนเอง ปัญหาที่พบคือ ผู้เข้าอบรมมีความกระตือรือร้นน้อยลง โดยเฉพาะในช่วงบ่าย มีผู้เข้าอบรมขอเข้าร่วมเพิ่มอีก 5 คน ทำให้ต้องเริ่มใหม่ และต้องใช้เวลามากกว่าผู้อื่นที่จะเข้าใจและปฏิบัติได้ การที่ผู้เข้าร่วมอบรมมาไม่ต่อเนื่อง ทำให้วิทยากรต้องเริ่มต้นให้ความรู้ใหม่ วิทยากรบางท่านเสนอว่า ควรจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย เพื่อให้ผู้เข้าอบรมประสานงานกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ควรจัดเวลาให้กระชับในเรื่องการทำงาน ไม่ควรให้งานมาก แต่เพิ่มระยะเวลาเป็นระยะ และเป็นการอบรมให้ไม่เครียด สนุกสนาน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ด้านผู้เข้าอบรมให้ความเห็นว่า “มีความพึงพอใจวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะกระบวนการจัดการอบรมครั้งนี้ วิทยากรนำเขียนทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ” จากการสัมภาษณ์ปัญหาในการอบรมพบว่า มีผู้เข้าอบรม 2 คน ให้ความเห็นว่า “อายุมาก ตามเพื่อนไม่ทัน” “มาเข้าอบรมช้ากว่าคนอื่น แต่ก็เข้าใจรูปแบบในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะมีลูกๆ (นักศึกษา) และอาจารย์ให้คำแนะนำเป็นอย่างดี” ส่วนเรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากวิชาการ จะเป็นเรื่องของการรับประทานอาหารที่ไม่สามารถรับประทานอาหารกับคนอื่นได้ เพราะไม่รับประทานอาหารเนื้อสัตว์ และมีผู้เข้าอบรมเป็นมุสลิม แต่ทั้ง 2 คนนี้ ไม่ได้แจ้งทางผู้จัดการอบรม สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงเป็นเรื่องของการอบรมที่ใช้ช่วงเวลายาวนานเกินไป ควรสั้นกว่านี้ ซึ่งมีความสอดคล้องกัน เป็นเรื่องระยะเวลาการอบรมเห็นว่า ห่างกันเกินไป ควรมีระยะเวลาที่ต่อเนื่อง และใช้เวลาให้น้อยลง ซึ่งขัดแย้งกับผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ที่เห็นว่า “ควรมีการอบรมที่ใช้เวลาต่อเนื่อง และให้มากกว่านี้ เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน” และมีความเห็นว่า “ผลของการอบรมครั้งนี้ น่าจะทำให้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้จริง” มีความรู้เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น มีแนวทางพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น เข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ รวมทั้งเห็นว่า นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการจัดทำแผนบูรณาการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงได้ดีขึ้นมาก ได้พัฒนาทั้งครู และนักเรียน จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้สัมผัสท้องถิ่น เห็นคุณค่าท้องถิ่น รักภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง สามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวัน ตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการที่ดี และตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประเด็นสุดท้ายจากผู้เข้าอบรมที่ให้ความเห็นว่า สามารถเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว จากแผนการจัดการเรียนรู้ จากการอบรมครั้งนี้ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย เรียนรู้จริง เกิดจากประสบการณ์ที่ดี

ได้เกิดการเรียนรู้และมีจิตสำนึกในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิคุ้มกันในตนเองด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ

ขั้นการหาคุณภาพของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความมั่นใจจากกระบวนการจัดทำ วิทยากรผู้ปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรม นำเสนอ พร้อมทั้งให้วิทยากรประจำกลุ่มได้ร่วมวิพากษ์ วิจารณ์ ร่วมกับสมาชิกผู้เข้าอบรม เพื่อทบทวนและเกิดความชัดเจนในงานมากขึ้น ต่อจากนั้น วิทยากรได้ใช้การตั้งประเด็นคำถาม เพื่อซักซ้อมความเข้าใจถึงความน่าเชื่อถือของผลงาน จะเกิดขึ้นได้ควรทำอย่างไร ซึ่งผู้เข้าอบรมตอบได้ชัดเจน ตรงประเด็นว่า ควรผ่านผู้มีความเชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ วิทยากรจึงเชื่อมโยงกับการอธิบายประกอบการนำเสนอด้วย Power point เรื่อง ขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามกระบวนการเพื่อเป็นการทบทวนการอบรมที่ผ่านมา จนถึงขั้นปัจจุบัน และขั้นสุดท้ายที่จะนำไปสอนในโรงเรียน วิทยากรนำเสนอตัวอย่างรูปแบบการหาประสิทธิภาพความเชื่อมั่นของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถาม พร้อมร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นในแบบสอบถาม ให้ผู้เข้าอบรมวิพากษ์ วิจารณ์ จนเข้าใจตรงกัน และได้ชี้ประเด็นให้เห็นว่า เมื่อผ่านผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำไปใช้สอนในโรงเรียนได้ เพื่อความมั่นใจในผลงาน และการใช้สอนในโรงเรียนตนเอง เพื่อคณะวิทยากรจะไปนิเทศติดตามผลการสอนของผู้เข้าอบรมทุกคนทั้ง 3 ครั้ง อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพิสูจน์และยืนยันความเป็นไปได้ของสาระการเรียนรู้ที่ผู้เข้าอบรมทำขึ้นเอง และนำไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งจะเป็นการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนของผู้เข้าอบรมเอง ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมเห็นว่า “การอบรมครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะได้รู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และไม่เพียงเท่านั้นคือรู้ว่าจะทำอย่างไร ที่จะนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้” “มีโอกาสน้อยที่จะมีการจัดอบรมแบบนี้ เป็นโครงการอบรมที่ได้รับความรู้ที่ชัดเจน สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงให้มีระบบ” “ทำให้เข้าใจหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี”

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการในขั้นของการปฏิบัติตามคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม การบันทึกและการสะท้อนผลทุกกระยะ โดยมีการปรับปรุงการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลการจัดการอบรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยที่ผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการร้อยละ 90 ผู้เข้าอบรมพึงพอใจ เห็นด้วย มีความเข้าใจ เห็นประโยชน์ และคุณค่าของโครงการครั้งนี้ และเห็นว่า ควรนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ดี แต่มีร้อยละ 10 ที่ยังมี

ปัญหา ทั้งในเรื่องภารกิจส่วนตัว หรือความเข้าใจในกระบวนการซึ่งมาจากหลายสาเหตุ เช่น มาไม่ครบตามกระบวนการ หรือปัญหาเล็กน้อย เช่น เรื่อง อาหาร ที่รับประทานเจ เพียง 1 คน หรือเป็นมุสลิม ต้องรับประทานอาหารเฉพาะ เป็นต้น

3.2 การสะท้อนผลจากแบบสะท้อนผลการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากขั้นปฏิบัติการ (ขั้น D) ที่ดำเนินการผ่านไป ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรมเขียนสะท้อนผลการจัดการอบรม เพื่อแสดงถึงผลที่ได้จากการอบรมครั้งนี้ โดยตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้สะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองจากการอบรมทุกระยะในขั้นการสะท้อนผล (ขั้น C) เพื่อนำผลการสะท้อนของผู้เข้าอบรมสำหรับการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลนี้เป็นแนวทางส่งต่อให้กับโครงการวิจัยในระยะต่อไป ผลการสะท้อนนี้ ผู้วิจัยได้แยกประเด็นแต่ละเรื่องโดยสรุปให้เห็นถึงสิ่งที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข ตามประเด็นการสะท้อนผลดังนี้

ประเด็นแรกสะท้อนผลเรื่อง รูปแบบของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จัดทำ ขึ้นนั้น ได้จัดทำครบถ้วนตามองค์ประกอบที่ได้รับการอบรมไปหรือไม่อย่างไร

ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอส่วนที่เห็นว่าดี ครบถ้วน ไว้ดังนี้ "รูปแบบหน่วยการเรียนรู้ อาจไม่สมบูรณ์ แต่จะพยายามค้นคว้า เพื่อศึกษาข้อมูลให้ดีกว่านี้ ได้ตัวอย่างข้อมูลในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ครบถ้วน แต่ครูต้องใช้ความรู้และความพยายามมากขึ้น มีความครบถ้วนตามองค์ประกอบของหลักสูตรดีมาก บางสาระผู้สอนไม่มีความชำนาญทำให้ไม่เข้าใจการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แต่ต้องปรับปรุงเพื่อนำสาระท้องถิ่นมาเพิ่มให้ครบ เพราะมีขั้นตอนตั้งแต่ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการสอน ได้รับการนิเทศจากอาจารย์ผู้สอน รูปแบบหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามองค์ประกอบ เพราะคณะวิทยากรถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี มีครบตามองค์ประกอบคือ มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มีคำอธิบายรายวิชา มีหน่วยการจัดการเรียนรู้ มีผังมโนทัศน์ มีการออกแผนการจัดการเรียนรู้ มีแผนการเรียนรู้สอดคล้องเศรษฐกิจพอเพียง ทุกองค์ประกอบทำตามขั้นตอน ทั้งหลักสูตรแกนกลาง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดความพอเพียงกับตนเอง มีภูมิคุ้มกันในตัวและมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต รูปแบบของหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ครบถ้วนองค์ประกอบ ตั้งแต่ความเป็นมา วิเคราะห์หน่วย การเขียนแนวความคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะในวิชาการอบรู้ในเรื่องทักษะของการเคลื่อนไหว การบริหาร การละเล่นพื้นบ้าน รอบคอบ

ระมัดระวัง ในการปฏิบัติ กิจกรรมทางกาย และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาการเรียน การเรียนสอน ครอบคลุมองค์ประกอบ พอเพียง มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล รอบรู้ รอบคอบ ในหน่วยการเรียนรู้อุทยานการเรียนรู้ ครอบคลุมทั้งสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ที่ควรรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ครอบคลุม เพราะมีเรื่อง 3 ห่วง 2 เงื่อน ส่วนใหญ่รูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุม มีรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงครอบคลุมตามองค์ประกอบดี รูปแบบถูกต้องเพราะนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นองค์ประกอบ มีองค์ประกอบครบบางส่วนยังขาดเล็กน้อย ครอบคลุม 1. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ 2. วิเคราะห์หลักสูตร 3. กำหนดผังมโนทัศน์ 4. จัดทำหน่วยย่อย 5. ออกแบบการสอน 6. เขียนรูปแบบการสอนตามแผน การจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมมีหน่วยการเรียนรู้ แบบวัดประเมินแผนฯ แบบทดสอบ แบบวัดครบ เพราะ มีการวิเคราะห์หลักสูตร ดำเนินการตามขั้นตอนสู่การเขียนแผน"

และที่ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอส่วนที่เห็นว่ายังไม่ครบถ้วน มีดังนี้ "ไม่ครบ เพราะยังไม่ เข้าใจหลายเรื่อง แก้ไขในส่วนที่วิจารณ์รูปแบบไม่ครบถ้วนตามองค์ประกอบ เนื่องจากการจัดทำ หน่วยบูรณาการไม่สมบูรณ์ ต้องปรับปรุงบางส่วน เพราะยังขาด การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ยังไม่ครบ และครอบคลุม KPA ยังไม่ครบถ้วน ต้องปรับปรุงทุกคน และหัวข้อหรือองค์ประกอบมี มากเกินไป มีความยุ่งยากในการจัดทำ ซึ่งค่อนข้างลำบาก เพราะครูก็มีภาระงานมากพออยู่แล้ว ถ้าจะนั่งทำแผนการจัดการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ ถือว่าเป็นงานที่เพิ่มจากหน้าที่ซึ่งมีมากพอ อยู่แล้ว เวลาจัดการเรียนการสอนไม่ค่อยได้นำไปใช้มากนัก การหาความสอดคล้องเศรษฐกิจ พอเพียงครบถ้วนเป็นบางหน่วย การนำตัวชี้วัดจากหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ.2551 มาใช้จัดทำ หน่วยการเรียนรู้ ยังไม่ครบถ้วน เพราะว่าวิเคราะห์หลักสูตรยังไม่เชื่อมโยงร้อยรักเท่าที่ควร"

ประเด็นที่ 2 สะท้อนผลเรื่อง องค์ประกอบของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกันอย่างไร

ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอส่วนที่เห็นด้วยกับความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน ในด้าน ของความสอดคล้อง มีดังนี้ "มีความสอดคล้อง เพราะเข้ากับท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบนั้นๆ เพราะได้ศึกษาจากสาระที่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ใช้ในการ ตัดสินใจแต่ละองค์ประกอบ สอดคล้องกับกระบวนการที่ต่อเนื่องกับกระบวนการทุกขั้นตอนแต่ละ หัวข้อมีความสอดคล้องกัน ทั้งเนื้อหาวิชากับการใช้ชีวิตในชุมชน ซึ่งเน้นในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น และการนำธรรมชาติของท้องถิ่นมาเป็นสื่อในการเรียนการสอน แต่ละองค์ประกอบมีเนื้อหาตาม หลักสูตรตามขั้นตอนของเศรษฐกิจพอเพียง มีการวิเคราะห์หลักสูตร ทำให้สอดคล้องดี การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จัดให้น่าสนใจ ตามลำดับ ปรับปรุงให้เข้าสู่ท้องถิ่นของตนเองทุก แผนการจัดการเรียนรู้ ผังมโนทัศน์ สาระการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด บูรณาการ

เข้าไปในการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อให้เห็นสาระเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน การออกแบบช่อง มาตรฐาน/ ตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องตั้งแต่ทำการวิเคราะห์ หลักสูตร จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดแผนการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละขั้นการเตรียมการสอน จนถึง การสอน การจัดทำแต่ละเรื่องมีความสอดคล้องตามลำดับขั้นตอน มีความสอดคล้องกับวิชาที่ ตนเองสอนตามองค์ประกอบ เช่น ความตระหนัก ความมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสอดคล้อง ตามองค์ประกอบดังนี้ การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบตั้งแต่ มาตรฐานตัวชี้วัด สาระแกนกลาง และการเขียนกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระแกนกลาง การเขียนแผนผังมโนทัศน์และ หน่วยการจัดการเรียนรู้อยู่จะต้องมีตัวสาระแกนกลางหลักสูตรท้องถิ่นและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง สอดคล้องกับองค์ประกอบตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับตัวชี้วัด แต่กรอบแนวคิดท้องถิ่นไม่มั่นใจว่าสอดคล้องมากนักน้อยแค่ไหน ความรู้ ทักษะการปฏิบัติและ คุณธรรม มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันดี แต่บางหน่วยการเรียนรู้ยังต้องปรับใหม่ให้สอดคล้องกับ องค์ประกอบ ต้องเข้าอบรมต่อเพื่อศึกษาทำความเข้าใจเพิ่มเติมอีกครั้ง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา พลศึกษาเห็นว่าสอดคล้องกับกิจกรรมพลศึกษาที่ สอนเป็นอย่างดี เพราะมีการเข้าอบรมแนะนำตลอด รวบรวมดีมาก สามารถนำไปบูรณาการได้ หลักสูตร หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ สาระที่ควรรู้เป็นไปตามภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ไทยและสากล ตามตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมอันดี มีความสอดคล้องในเนื้อหาและกระบวนการ เรียนรู้ และการวิจัย วิเคราะห์หลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้และไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้ มีความ สอดคล้อง นักเรียนมีเหตุมีผล มีคุณธรรม รู้จักประหยัดเห็นคุณค่าของอาหารที่มีในท้องถิ่น นำมา ปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ มีความชัดเจน สอดคล้องตามหลักปรัชญา 3 ท่วง 2 เงื่อนไข เน้นให้ ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพตนเองท้องถิ่น เมื่อศึกษาหน่วยการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน เหมาะสมกับตนเอง จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่มได้ ผลงานส่วนใหญ่ยัง บกพร่อง ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้และการรายงานผล"

สำหรับส่วนที่สะท้อนผลงานของตนเองว่าไม่สอดคล้อง ได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้ "องค์ประกอบบางเรื่องยังไม่สอดคล้องกันมากนัก สอดคล้องบางหัวข้อ ขาดความสอดคล้องกันใน บางเรื่อง เช่น สาระกับกรอบท้องถิ่นไม่สอดคล้องกัน"

ประเด็นที่ 3 สะท้อนผลเรื่อง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงที่จัดทำขึ้น แสดงความชัดเจนของหลักการ/ ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

ผู้เข้าอบรมสะท้อนผลในด้านของความชัดเจน ดังนี้ "สาระการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ที่จัดทำขึ้นมีความชัดเจนของหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ มีการสอดแทรกคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสาระการเรียนรู้ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ การรู้จักนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาทำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับให้นักเรียนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น นำมาแปรรูปและเพิ่มผลผลิต ให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มีเนื้อหาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ รู้จักอดออม นักเรียนสามารถนำไปใช้ในเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและส่งผลให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในชุมชนของตนเอง หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจัดทำแสดงความชัดเจนของหลักการ ปรัชญา แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ครบต้องปรับปรุงให้ทันสมัย ภูมิปัญญาทางด้านภาษา เช่น นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย สำนวน คำพังเพย สุภาษิต เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ภาษาถิ่นอีสานให้นักเรียนภูมิใจภูมิปัญญาของตนเองมากขึ้น มีการใช้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขมาใช้ คือมีเหตุผล พอประมาณ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้คู่คุณธรรม โดยนำปรัชญามาแทรกในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหา สาระการเรียนรู้ที่สอน หน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดขึ้นนั้น แสดงความชัดเจนในความประหยัด ความมีคุณธรรม และจริยธรรม แสดงความชัดเจนของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องระบุลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความมีเหตุผล เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขของคุณธรรม ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน เพราะใช้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง รู้จักความพอเพียงสำหรับตนเอง เกิดภูมิคุ้มกันในตัวเอง แสดงความชัดเจนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอสมควร แต่ยังต้องศึกษาเพิ่มเติม หน่วยการเรียนรู้มีความชัดเจน มีความมุ่งหมายที่ชัดเจน แต่ขั้นตอนตามหลักการยังไม่เข้าใจมากที่ควรจึงค่อนข้างยากสำหรับผู้เข้ารับการอบรม ชัดเจน เพราะมีการแทรกเข้าเนื้อหาทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ชัดเจนในหลักการส่วนใหญ่ สำหรับคณิตศาสตร์แทรกอยู่ในโจทย์ปัญหา สถานการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชัดเจนเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต โดยการนำไปสอดแทรกในเนื้อหาที่สอนลงสู่บทเรียน เรียนรู้เข้าใจในสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนอยู่แล้ว มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นชุมชน มีหลักสูตรอ้างอิง รู้จักประมาณ มีเหตุผลถูกต้องมีหลักฐานอ้างอิงได้ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพชุมชน มีคุณภาพ คุณธรรม เนื่องจากเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว พัฒนาได้ง่าย เรียนรู้ได้ดี และพัฒนาสังคมภายนอก ปัจจุบันยอมรับปรับปรุงปัญหาเช่นกัน สามารถพึ่งตนเอง รู้คุณค่า และพัฒนาการเรียนรู้สู่ชีวิตประจำวันในอนาคตได้ สอดแทรก

เรื่อง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เรื่องความรู้ คู่ คุณธรรม ในการเรียนการสอนและ เจตคติ เน้นความพอเพียง หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่จัดทำขึ้น มีความชัดเจนของ หลักการและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดี แสดงความชัดเจน เพราะได้นำอาหารในท้องถิ่นมา ถนอมอาหารในเกิดคุณค่าและให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัตถุที่มีในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด รู้จักประหยัดนำมาใช้ในชีวิตประจำวันในเรื่อง ความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ชัดเจน สอดคล้องตามหลักปรัชญา 3 ท่วง 2 เงื่อนไข เน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพท้องถิ่น ของตนเอง เมื่อศึกษาหน่วยการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ใช้การปฏิบัติ โดยนำวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ดึงเอาหน่วยการเรียนรู้ใน หลักสูตรแกนกลางมาบูรณาการกับเนื้อหาในท้องถิ่น"

ในด้านของความไม่ชัดเจน ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอให้เห็นว่า ไม่ค่อยชัดเจนเท่าที่ควร ก่อนข้างมีความสับสนในการบูรณาการ สาระต่างๆ กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่ 4 สะท้อนผลเรื่อง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มีความเหมาะสมใน ระดับชั้นหรือไม่ อย่างไร

ผู้เข้าอบรมได้สะท้อนด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดไว้ดังนี้ "กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับระดับชั้นสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพราะต้องนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน มีความพร้อมเพราะตนเอง เป็นคนกำหนด และดำเนินการเอง คิดว่าเหมาะสมที่สุด เพราะได้ดูหลักสูตร และมาตรฐานการ เรียนรู้ประกอบ เหมาะสมสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถ้ามีการสอดแทรกให้นักเรียน ได้ไปศึกษาในชุมชน เด็กจะเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น ถ้าสอนในชั้นในโรงเรียน เด็กจะได้งานชิ้นเดียว และขาดความสนใจ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เพลง การละเล่น เกม ปริศนาคำทาย ใช้กระตุ้นความสนใจนักเรียนได้หลากหลาย ได้คัดเลือก ปรับปรุง แก้ไข กิจกรรมการเรียนการสอน มาหลายครั้ง มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ 2 ท่าน ให้คำแนะนำตลอดเวลา กิจกรรมใน ชั้นเรียนเหมาะสมกับนักเรียน เพราะเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย มีความเหมาะสมแต่วิธีการ เขียนยังไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม กิจกรรมมีความเหมาะสมมาก แต่เนื้อหาและวิธีการยังไม่ สมดุลกันเพราะมีกรอบเวลาจำกัดในเนื้อหาขั้นตอนกิจกรรมที่สอน กิจกรรมการเรียนรู้มีความ เหมาะสมในระดับชั้นเป็นอย่างดี ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้และเป็นเรื่องไม่เกินความจริง นักเรียนมี ความพร้อมและความสามารถร่วมกิจกรรมได้ สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เหมาะสมกับระดับชั้น เพราะนักเรียนชั้น ป.5 น่าจะเรียนรู้เรื่องที่คุณสอนจัดทำขึ้นได้ เพราะเป็นเรื่อง ที่อยู่ใกล้ตัว อยู่ในชุมชนของตนเอง เหมาะสม เพราะก่อนการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ได้วิเคราะห์

กับหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้ของชั้นเรียน เหมาะสม กับเนื้อหาสาระพลศึกษา โดยเฉพาะการสอนแบบเอ็กซ์พิทซ์ ซึ่งมี 6 ชั้น ซึ่งทำเป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าธรรมชาติของเนื้อหาพลศึกษา มีความเหมาะสมในทุกระดับชั้นของ นักเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมในระดับชั้น เนื่องจากทุกคนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมมากนักเรียนจะต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ การจัดการเรียนรู้ คือ ใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนที่พบเห็นมีอยู่ในชุมชน มีตัวอย่างของจริง สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้และระดับของสมองในชั้นเรียนดี เนื่องจากนักเรียน ม.1 นั้น สามารถบรรยายบอกลักษณะเรื่องไฟที่เรียนรู้ได้ สามารถวาดภาพไฟที่เห็นในชุมชนได้ เกิดการสร้างสรรค์ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากไฟได้ เห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ สามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ กิจกรรมเหมาะสมกับระดับชั้น เหมาะสม เพราะผ่านการตรวจสอบตามขั้นตอนของผู้เชี่ยวชาญและการปรับปรุงจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มีความเหมาะสมในระดับชั้นดีเหมาะสม เนื่องจากเนื้อหา รวมตัวชีวิตรูปแบบการสอนสามารถใช้ได้ในระดับที่เลือกเหมาะสมเพราะผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม เนื่องจากใช้ตัวชีวิต จากหลักสูตร พ.ศ. 2551 มาใช้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม แต่ยังไม่ค่อยสอดคล้องเท่าที่ควรคิดว่ามีความเหมาะสม เพราะใช้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรจะเขียนได้ในระดับพอสมควรมีความเหมาะสมทุกระดับชั้น"

ในด้านของความไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าอบรมได้เสนอว่าไม่ค่อยเหมาะสม เพราะนักเรียนยังไม่มีความพร้อมมากนัก และยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมที่นำมาใช้ ประเด็นที่ 5 สะท้อนผลด้านความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงที่วิเคราะห์ แสดงความชัดเจนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

ผู้เข้าอบรมได้เสนอข้อคิดเห็นที่แสดงความชัดเจน ความสอดคล้อง ดังนี้ "แสดงความชัดเจน มาตรฐานการเรียนรู้ กับการวิเคราะห์ตัวชีวิต มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และเน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องและชัดเจน แสดงความชัดเจนสอดคล้องตามมาตรฐานมีการเน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย แต่ต้องคำนึงถึงมาตรฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความชัดเจนของหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องชัดเจนในสาระของภาษาไทย ตัวชีวิตแสดงความชัดเจนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมต่างๆ รู้จักประมาณในการดำเนินชีวิต และปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีภูมิคุ้มกันที่ดีคือประพฤติดีประพฤติชอบในเนื้อหาสาระที่เรียน มีความรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และมีคุณธรรม

จริยธรรม เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับมาตรฐานและเศรษฐกิจพอเพียง ทำตามหลักสูตรแกนกลางและตัวชี้วัด สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลาง มาตรฐานการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ มีความชัดเจนในหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้น ป.5 น่าจะพอเพียงและชัดเจนเนื้อหา มีความเหมาะสม เพราะมีกิจกรรมการนำเสนอการวิเคราะห์หลายครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพียงพอ ครบทั้งเนื้อหาสาระตามหลักสูตร มีการบูรณาการทุกเนื้อหาสาระ และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม นำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมและชัดเจน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยการเรียนรู้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละข้อ เพียงพอเพราะมีครบตามหน่วยการเรียนรู้ ตามเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง ชัดเจนของหน่วยการเรียนรู้ดี มีการสะท้อนผลวิเคราะห์ตามลำดับชั้น มีความชัดเจน เขียนได้ตรงตามลำดับขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในระดับดี สะดวกต่อการปฏิบัติ เหมาะสมกับระดับชั้น สามารถนำปฏิบัติจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการกับวิชาอื่นๆ ได้”

ผู้เข้าอบรมร้อยละ 1 เห็นว่า “ไม่ค่อยชัดเจน เพราะบางเรื่องยังไม่เข้าใจ ถ้าหากเข้ารับการอบรมแล้วลงมือปฏิบัติ ก็จะทำได้ แต่ถ้าหากมีงานอื่นแทรกเข้ามา ก็จะทำให้เกิดความสับสน การทำหน่วยการจัดการเรียนรู้ ถ้าบททวนในเอกสารให้มากและซักถามเพื่อนร่วมงานจึงเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่ค่อยมีความชัดเจนค่อนข้างซับซ้อนกันอยู่มาก และเนื้อหาที่เป็นภาคเทคโนโลยีมากต่อชี้วัดตัวเน้นที่ความรู้ การนำไปบูรณาการในด้านเนื้อหาค่อนข้างยากแต่กระบวนการพอที่จะบูรณาการได้ ชัดเจนบ้าง แต่ยังข้ามกระโดดไปมา”

ประเด็นที่ 6 สะท้อนผลด้านกระบวนการตามขั้นตอนของการจัดทำสาระการเรียนรู้ มีความชัดเจน และง่ายต่อการปฏิบัติอย่างไร

ผู้เข้าอบรมเห็นว่า “มีความชัดเจนดีมาก มีขั้นและการจัดทำหน่วยเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในเนื้อหาได้ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ แต่ภาษาที่ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ต้องปรับปรุงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กระติบข้าวบ้านแดงใหญ่ เป็นเรื่องใหม่ให้ง่ายต่อการจัดการทำแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติได้ร้อยละ 80 กระบวนการเหมาะสมดี ชัดเจน แต่เนื่องจากผู้ปฏิบัติไม่มีความพร้อม จึงไม่สามารถจัดทำได้สมบูรณ์แบบ กระบวนการทำหน่วยการเรียนรู้ง่าย กิจกรรมปฏิบัติชัดเจน ทำได้ มีความชัดเจน เพราะทำตามลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถใช้ปฏิบัติในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่ยากในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ให้เข้าใจต่อการปฏิบัติ ง่ายและเข้าใจพร้อมปฏิบัติเป็นรูปธรรม ขั้นตอนแต่ละขั้นตอน แต่ละคนมีความถนัดที่แตกต่างกัน ความยากง่ายขึ้นอยู่กับ

กับสาระการเรียนรู้แต่ละชั้น ง่ายเพราะมีรูปแบบการสอนเอ็กซ์พีซิซึม ซึ่งกำหนดขั้นตอนการสอน 6 ชั้น มีความชัดเจนเพราะทำตามลำดับขั้นของการทำแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการตามลำดับขั้นตอนจากสิ่งใกล้ตัว ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนาผลงาน จำหน่าย นำไปเผยแพร่ต่อชุมชน ขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการ สามารถนำไปสู่การออกแบบและเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ การจัดทำหน่วยมีขั้นตอนที่สามารถทำได้ตามลำดับจากการวิเคราะห์สาระตัวชี้วัด การบูรณาการ หลักปรัชญา จนกระทั่งการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตารางที่ออกแบบมาให้

ในส่วนที่ยังไม่ชัดเจนผู้เข้าอบรมให้ข้อคิดเห็นว่า “เพราะเป็นนักเรียนชั้น ป.1 ครูต้องอธิบายอย่างละเอียดในแต่ละกิจกรรมทำให้ครูดำเนินกิจกรรมอย่างเร่งรีบเพื่อให้ทันในเวลาให้นักเรียนเข้าใจ และบางคนอาจไม่เข้าใจพร้อมเพื่อน ยังต้องการปรับปรุงในบางหน่วย คือมีการลดและเพิ่มชั่วโมงในการสอน ให้พอดีกับเนื้อหา กับสภาพของเนื้อหา เพื่อความเหมาะสม”

ประเด็นที่ 7 ผลสะท้อนด้านความรู้สึกต่อผลงานที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว

ผู้เข้าอบรมมีความเห็นว่า “รู้สึกว่าการจัดทำต้องแก้ไขอีกมาก รู้สึกภาคภูมิใจ และเป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นได้ปฏิบัติจริงและมีเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง มีความภาคภูมิใจถึงแม้ผลงานจะยังไม่สมบูรณ์ก็จะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น รู้สึกว่าเป็นผลงานที่ดีและน่าเผยแพร่ มีความถนัด เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะที่จะสอนนักเรียนเพราะจะได้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีความภาคภูมิใจเมื่อทำเป็นผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วเพราะได้ตั้งใจ ศึกษา เข้ารับการอบรมด้วยความสนใจ และศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง พอใจมากๆ และจะปรับไปตามที่วิทยากรแนะนำ เป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจ มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น และสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีความภาคภูมิใจกับผลงาน เพราะเป็นผลงานที่นักเรียนทำด้วยตนเอง เป็นหลักฐาน มีระเบียบ ชัดเจนดี แต่ในด้านการใช้ประโยชน์ถือว่าน้อย มีความภาคภูมิใจกับผลงานที่ทำขึ้นมาก เพราะเป็นผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าจะใช้เวลาในระยะสั้นในการจัดทำ ภูมิใจที่จัดทำใกล้สำเร็จ แต่ต้องใช้เวลา เนื่องจากตนเองสอนคนเดียว 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้ง ป.1 ต้องเน้นในเรื่องของภาษาไทยก่อน มีความสุข หายเครียด ถึงแม้จะไม่เสร็จสมบูรณ์ ถือว่าเป็นงานที่ทำทายนความสามารถ ยังไม่พอใจในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ยังต้องเพิ่มเติมและปรับปรุงอีก ภูมิใจกับผลงานของตนเอง ยังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่ได้นำมาใช้จริง การจัดทำหน่วยไม่ชัดเจนสมบูรณ์ เนื่องจากเราต้องบูรณาการในเนื้อหาที่มีอยู่แล้ว มีผู้เข้าอบรม 4 คน มีงานมาให้ดู วิทยากรให้ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ ผู้เข้าอบรมที่ส่งงานมีความตั้งใจจริงที่จะทำงาน พัฒนางานของตน มีความพอใจใน

หน่วยการเรียนรู้ พอใจ ภูมิใจกับผลงานมาก เพราะผลงานทำจากความเข้าใจ ความรู้ และสติปัญญาหลอมรวมมาเป็นชิ้นงาน รู้สึกพอใจในผลงานของตนเองที่จะนำไปพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นสารเชื่อมโยงนำหลักปรัชญามาใช้ให้เป็นรูปธรรม ภูมิใจและจะนำไปใช้ในการสอนจริง ภูมิใจและจะภูมิใจมากยิ่งขึ้นเมื่อนักเรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง และเกิดผลต่อนักเรียนได้รับความรู้และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรได้จริง การตอบสนองต่อผลงานโดยผู้เรียนได้สนองนโยบายการศึกษาแห่งชาติ พอใจปานกลาง ภูมิใจที่ทำได้ แต่ยังไม่เสร็จเรียบร้อย”

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็น ดังนี้

“ต้องขอบคุณคณะวิทยากรทุกท่านที่ให้ความรู้ในการดำเนินการจัดทำสาระการเรียนรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความแตกต่างระหว่างบุคคลจากข้อมูลดังกล่าว อาจทำให้ความคิดแตกต่างกันออกไป ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา การจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใหม่ เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น แนวทางในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หรือตัวอย่างที่ได้รับ ขอขอบคุณมากๆ ควรระดมความคิดเป็นกลุ่ม เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ดี ถ้าปฏิบัติได้ สามารถทำได้แต่ยาก อยากให้อธิบายถึงหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น เพราะกลุ่มนี้ชัดเจนจากความเป็นจริง เป็นโครงการที่ดี น่าจะมีโครงการแบบนี้อีก ยากในช่วงเริ่มต้นแต่เมื่อเข้าใจก็สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง ทำได้ตามหลักการแล้ว ปรับปรุงให้สมบูรณ์ และนำไปสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล ตามเครื่องมือการวิจัยของตนเอง บอกได้ว่าได้รับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปรับใช้กับการเรียนการสอนได้ดีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสาระการเรียนรู้ใดก็สามารถบูรณาการเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ยากในการปฏิบัติ (ลงมือทำ) แต่เป็นเรื่องที่ดีมาก และครอบคลุมเนื้อหาการจัดการเรียนรู้มาก เพราะมีทั้งนวัตกรรม สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และเศรษฐกิจพอเพียงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมบ้าง การนิเทศ การวัดผล การประเมิน การวิจัย ความสอดคล้องเนื้อหา ความสอดคล้องของกิจกรรมของเนื้อหา ธรรมชาติของวิชา ความสอดคล้องของแบบวัดและประเมินผลในเนื้อหา ได้แก่รายวิชา หน่วยการจัดการเรียนการรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเสียก่อนนำไปใช้สอนจริง อยากให้มีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้จริงๆ อีกนิดหนึ่ง เป็นการอบรมที่มีประโยชน์ หากสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ควรมี

ความชัดเจนในการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นการอบรมที่ดี มีคุณค่า และควรนำไปปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและต่อตัวครู อยากให้ผู้เข้าอบรมในครั้งนี้นี้มีความตั้งใจ ปฏิบัติหรือทำโครงการให้สำเร็จ โดยให้มีความพยายามอย่างแท้จริง ในการตั้งใจทำหน่วยการเรียนรู้ที่ตนเองจัดทำขึ้นไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่วางเอาไว้ ไม่ควรทอดทิ้ง ถูกหรือผิด สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ จะต้องศึกษาและทำอย่างต่อเนื่องต่อไป สู้ต่อไป เพื่อตัวของเราเอง วิทยากรเยี่ยมมาก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ พูดเพราะ มีจิตวิทยาในการพูด ให้กำลังใจ การเสริมแรง สูงจริงๆ ขอบคุณวิทยากรทุกคนที่มาให้ความรู้ในครั้งนี้ ต้องมีการทำงานอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้เห็นพัฒนาการ เสียหายที่คนอื่นไม่มีโอกาส น่าจะทำเสนอขอผลงาน อยากให้ครูนำหน่วยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถนำไปพัฒนาผลงานในหน้าที่การสอนของตนเองได้ เต็มร้อยละ 100 สามารถปรับและบูรณาการได้ทุกสาระเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ดีมากกว่าคนไทย (นักเรียนไทย) ต้องได้เรียนในครั้งหนึ่งในชีวิตให้ได้ ครูและนักเรียนก็ได้ความรู้และนำความรู้มาใช้ในชีวิตจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันมากๆ ต้องการได้ครูเห็นคุณค่าของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาสอนกับนักเรียนโดยเริ่มต้นจากการประหยัด เห็นคุณค่าจากสิ่งใกล้ตัวเริ่มปลูกฝังนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจะดีมาก พอใจและมีความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร จนถึงเขียนแผนได้อย่างพึงพอใจมาก มีความมั่นใจการทำงานมากขึ้น ควรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะดีมาก นำไปใช้ให้ได้เกิดผลที่แท้จริง ต้องการให้ผู้สอนเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง และสามารถปฏิบัติตนตามแนวพระดำริ อยากให้ครูทุกคนได้นำไปใช้ทั้งรูปแบบในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนได้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องทำความเข้าใจกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วถึงหลักสูตรแกนกลางที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาให้ได้ การทำหน่วยเป็นเรื่องที่ยากแต่เป็นเรื่องเฉพาะที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นก่อให้เกิดความภูมิใจ และยังถ้าได้นำไปใช้กับนักเรียนจะยังทำให้เห็นว่า ทำยสุดนักเรียนได้อะไร จะยังรู้สึกดี (น่าจะรู้สึกดี)"

4. ผลการดำเนินงานขั้นปรับปรุง (ขั้น A) การปรับปรุงจากการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นการปรับปรุง (ขั้น A) ผลการสะท้อนผลในขั้น C ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของการปรับปรุงที่ได้จากการสะท้อนผล โดยกำหนดประเด็นทั้งหมด 6 ประเด็น เพื่อเป็นกรอบให้ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอรายละเอียดในการปรับปรุงผลงานของตนเอง ด้วยการบันทึกผลการปรับปรุง ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อความที่เหมือนกัน คล้ายกัน ให้เหลือข้อความเดียว โดย

ประเด็นแรกได้ให้กรอบคำถามว่า ผู้เข้าอบรมได้มีการปรับปรุงจากการสะท้อนผลที่ผ่านมาอย่างไรบ้าง ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มีการเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยนำข้อเสนอแนะของวิทยากรประจำกลุ่มสาระนำมาปรับปรุงผลงานของตนเอง ได้รับการชี้แนะในการเริ่มต้นทำหลักสูตรจากเริ่มต้นไปจนถึงขั้นการจัดทำแผนการเรียนรู้ได้ชัดเจน มีการปรับสาระ และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับหลักปรัชญามากขึ้น ชื่อหน่วย ให้มีความคล้องจอง และชัดเจนมากขึ้น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กะทัดรัดมากขึ้น และสอดคล้องกับเนื้อหา ตอบคำถามตามจุดประสงค์มากขึ้น ได้แก้ไข ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นตามกระบวนการวิธีสอนแบบเน้นการปฏิบัติ ได้ปรับปรุงการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ ปรับปรุงการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลาง หน่วยการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้อง มีการปรับงานทุกครั้งที่ได้รับการแนะนำ ปรับปรุงเรื่องการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนคาบที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ วัน เวลา ให้เหมาะสมกับระดับชั้น มีการปรับปรุง สะท้อนผลในการจัดการเรียนรู้ การสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ปรับปรุงงานตนเองได้ดีขึ้น เมื่อวิทยากรได้แนะนำ ได้ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมา ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนมากขึ้น ใช้เทคนิคการสอน ทุกครั้งที่มีการสะท้อนผลก็ต้องมีการนำมาปรับปรุง และทำตามที่เขาใจใหม่ และปรับวิธีการสอนจากชั้น ป.3 เป็น ป.2 มีการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้หลายครั้ง ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีกระบวนการตามรูปแบบของทักษะการปฏิบัติ และการวัด ประเมินผล ปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพจริง ปรับกิจกรรมให้กระชับ และสอดคล้องกับสาระที่จะสอน ปรับปรุงเรื่องเวลาให้เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนวัตกรรม ผลผลิตสื่อการสอนให้น่าสนใจ ทำให้นักเรียนได้รับสะท้อนผลที่ผ่านมา จากที่ไม่รู้จักเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของตัวเอง พอนักเรียนรู้จักคำว่า ประหยัด อดออม และนำมาปรับปรุงตนเองมากขึ้น และนักเรียนรู้จักคำว่าประหยัด และพอเพียง ปรับเนื้อหา การเรียนให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะการสอนไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงกับเนื้อหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับหน่วยการจัดการเรียนรู้ การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ ปรับปรุงเวลาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงชื่อหน่วยการเรียนรู้ และเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ปรับให้มีครบ KPA การปรับปรุงคำ เช่น ดู ปรับเป็น การสังเกต เป็นต้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการปรับปรุง กรอบแนวความคิด ผังมโนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ พยายามหาจุดเด่นในท้องถิ่นจริงๆ แล้วนำมาปรับปรุงให้

ดีขึ้น มีการปรับปรุงกรอบแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงผังมโนทัศน์ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ นำมาปรับปรุงในเรื่องการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เข้ากับชุมชนตนเองและระดับความสามารถของนักเรียนที่สอดคล้องกับระดับชั้น ปรับปรุงแผนการสอนให้มีความสอดคล้องที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นจากการสะท้อนผลที่ผ่านไปในช่วงของการสะท้อนผล ผู้เข้าอบรมได้นำผลการปรับปรุงงานของตนเองตามที่นำเสนอ ดังนี้

ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการสอน ปรับชื่อหน่วยการเรียนรู้ จัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การออกแบบการจัดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบ ปรับตัวชีวิตรูปแบบของตัวเอง ให้มีจุดหมายในการสอนมากขึ้น เป็นผลทำให้เราต้องตั้งเป้าหมายในการสอนมากยิ่งขึ้น ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน ตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงการเขียนแผน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ปรับจำนวนคาบเรียนให้เหมาะสม ปรับแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใหม่ จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น ปรับส่วนที่ยากที่มีเกณฑ์ให้ง่ายและเข้าใจมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงการทำงานการปฏิบัติในแต่ละวัน ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดรูปแบบการจัดกิจกรรม ใบบาง แบบประเมิน ปรับปรุงในสิ่งที่ได้รับการสะท้อนผล ปรับปรุงการเขียนหน่วยใหญ่ หน่วยย่อย และการเขียนแผน ทำกิจกรรมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงขั้นตอนการสอน และการวัด การประเมินผล ตามที่ได้รับคำแนะนำจากวิทยากร ปรับกิจกรรมการเรียน และแบบประเมินผล ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของหน่วยการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ เลือกลงขันวัดกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ให้มากที่สุด ปรับแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการสอน ปรับหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนรู้ที่สมบูรณ์มากขึ้น ปรับปรุงการทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ชื่อหน่วยการเรียนรู้และเนื้อหา ขันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ และการประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้คำที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ มีการปรับปรุง กรอบแนวความคิด ผังมโนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อดึงดูดความสนใจ และวิธีการสอนให้เหมาะสม กรอบแนวคิด ผังมโนทัศน์ แผนการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงในเรื่อง เวลา โดยสร้างหลักสูตรกำหนดหน่วยการเรียนรู้

ยังไม่ครบกระบวนการ KPA ขั้นตอนของแผนการสอน ชื่อเรื่อง ลำดับความสำคัญ เพราะการอบรมในครั้งนี้เป็นครั้งแรก ถือว่าเป็นสิ่งใหม่

ประเด็นด้านความคิดเห็นต่อความสมบูรณ์ของผลงานที่จัดทำขึ้น

ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของงานของตนเองที่จัดทำขึ้นนี้ว่า มีความสมบูรณ์พอสมควรประมาณ 70% แต่จะพยายามทำให้สมบูรณ์มากที่สุด และต้องได้รับการสะท้อนผลในครั้งต่อไป ค่อนข้างสมบูรณ์เนื่องจากวิทยากรประจำกลุ่มได้ให้คำแนะนำ และมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 85 มีความสมบูรณ์ในระดับพอใช้ ซึ่งต้องมีการปรับและพัฒนาให้มีความสมบูรณ์อีกต่อไป นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงเนื่องจากผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกร สมบูรณ์ เพราะวิทยากรช่วยดูแลแก้ไขให้เป็นอย่างดี ความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ประมาณ 95% แต่แผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่เสร็จ 12 แผน และในส่วนของความคิดเห็นที่ไม่สมบูรณ์ ผู้เข้าอบรมเห็นว่า ยังขาดแบบประเมิน เขียนแผนให้ครบ แต่จะไปเขียนและเพิ่มในส่วนที่สะท้อนมากขึ้น ผลงานเกือบจะสมบูรณ์ แต่ต้องปรับปรุงเล็กน้อย ยังไม่สมบูรณ์ เพราะยังจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่เสร็จเรียบร้อย และปรับปรุงตามคำแนะนำของวิทยากรไม่สมบูรณ์ ต้องให้วิทยากรช่วยชี้แนะ ยังขาด แบบทดสอบ แบบวัด สื่อบางส่วนและยังต้องนำไปปรับให้มีความสมบูรณ์ตามขั้นตอนให้สอดคล้องกัน ต้องปรับปรุงบางเรื่อง เช่น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่ดีพอ ควรปรับปรุงในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะยังไม่เข้าใจเท่าที่ควร ไม่สมบูรณ์ เพราะมีแผนเดียว ต้องรอการพิจารณาและปรับปรุง ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ทราบขั้นตอนและกำหนดเค้าโครงในการทำงานไว้แล้ว เพียงแต่ไม่ได้เรียงเรียงเป็นเอกสารที่สมบูรณ์ รวมทั้งการจัดทำสื่อการสอน ไม่แน่ใจ เพราะการสอนเป็นลักษณะนามธรรมซึ่งประเมินผลได้ค่อนข้างยาก ยังต้องปรับอีกมาก เพราะไม่สามารถดำเนินการสอนตามแผนที่วางเอาไว้ แผนการจัดการเรียนรู้ยังขาดสื่อ ต้องศึกษา ปรับปรุง แก้ไขตามที่วิทยากรแนะนำ กิจกรรมบางกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ยังคงต้องมีการปรับบางส่วน ยังขาดปัจจัยหลายอย่างในเรื่องของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ยังไม่สมบูรณ์ดี การบูรณาการขาดหน่วยการเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม ขั้นตอนของกิจกรรมควรปรับปรุง

ประเด็นคำถามเรื่อง จุดเด่นของผลงานที่ผู้เข้าอบรมจัดทำมา ผู้เข้าอบรมได้นำเสนอให้เห็นหลังจากที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเฉพาะ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะตามต้องการ เช่น การวาดภาพ ออกแบบ รวมทั้งเจตคติที่ดีของนักเรียนต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถหาวัตถุดิบ และพัฒนาได้ง่าย ต่อเนื่อง เกิดความภาคภูมิใจและนำเสนอสู่สากลได้ เป็นที่ยอมรับ

ได้ ผลงานที่ทำนี้เป็นสาระเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง การเขียนกรอบหลักสูตรท้องถิ่น การคิดวิเคราะห์ เศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และวิธีการสอน เทคนิคการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติได้จริง หน่วยการเรียนรู้ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้วิธีสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักเรียนได้รับการฝึกและพัฒนาการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและค้นคำตอบด้วยตนเองได้ สื่อเน้นเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำขึ้นเอง เน้นการประหยัดพลังงานไฟฟ้า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมกลุ่ม การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการสอนแบบโครงงานนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การปลูกผักปลอดสารพิษ นวัตกรรม CAI ทำให้ผู้เรียนเกิดความน่าสนใจในการเรียน สื่อ กิจกรรม การใช้ภูมิปัญญาทางภาษาที่หลากหลาย ปลูกฝังค่านิยม รักความเป็นคนอีสาน รักในวัฒนธรรมของตนเอง ปลูกฝังค่านิยมที่ดี อนุรักษ์ ภูมิปัญญาทางภาษา เป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ เพราะเป็นเรื่องหนึ่งในวิถีชีวิตของนักเรียน เศรษฐกิจและรู้เรื่องของทรัพยากรของโรงเรียน นวัตกรรม คำสอนของท้องถิ่น ฌญา มีความสุขในกรเรียน ได้นำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม วิธีสอน แบบร่วมกันเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง วิถีบ้านเลิงเปือย รูปแบบการสอน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความชัดเจน จุดเด่นที่เรื่อง ระบบนิเวศต้นกระบกของบ้านหนองนาคำ และสีย้อมผ้าของต้นกระบก เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น คำนี้ถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียน การอนุรักษ์และการละเล่นพื้นบ้าน รูปแบบการสอนแบบเอ็กซ์ิท ถือว่าเป็นเรื่องแปลกใหม่ท้าทายในการสอน

ประเด็นคำถามเพื่อศึกษาเรื่อง การปรับปรุงผลงานของผู้เข้าอบรมด้วยคำถามที่ว่า ผลงานที่ทำขึ้นนี้ ถ้านำไปใช้กับนักเรียนแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ซึ่งผู้เข้าอบรมได้ตอบคำถาม และผู้วิจัยได้รวบรวมนำเสนอ ดังนี้

นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมตามต้องการ นักเรียนในชั้นเรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้ผลดี นักเรียนทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม นำอาหารที่มีในท้องถิ่นมาถนอมอาหารเห็นคุณค่าของอาหารในท้องถิ่น นักเรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติการทำงานเป็นทีมและมีความภูมิใจในผลงานของตนเองและท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้ดีมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชา นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความตั้งใจเรียน และรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น มีทักษะในการเรียนมากขึ้น ทักษะการคิด

นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียง มีความสุข สนุกสนานในการเรียน มีความรู้ ได้ประสบการณ์จริง เกิดการพัฒนาด้านทักษะวาดภาพได้ดี มีหลักการออกแบบอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี ภาคภูมิใจ ชื่นชมรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าใจในสภาพชุมชน ทำให้นักเรียนมีทักษะในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น สามารถแนะนำท้องถิ่นของตนเองเป็นภาษาอังกฤษได้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถปรับและประยุกต์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว และได้ปฏิบัติจริง นักเรียนสามารถทำอาหารในท้องถิ่นมาถนอมอาหารอย่างถูกวิธีตามหลักโภชนาการ งานระดับปฐมวัยจะได้ผลดีมาก เด็กจะได้ทักษะ และฝึกปฏิบัติ ตระหนักถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง ได้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆ เช่น โบงาน แบบฝึกหัด สามารถรับความรู้ได้เร็ว เพียงแต่ต้องอธิบายเพิ่มเติม ได้เรียนรู้กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ได้รับความรู้ตามกระบวนการ มีความเข้าใจและผลการเรียนที่ดีขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความรู้เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในครอบครัวและชุมชนของนักเรียนได้ เกิดความรู้และเข้าใจสามารถปฏิบัติงานเป็นระบบ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีความสนใจหน่วยการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนหรือพัฒนา ค่านิยมให้ภูมิใจและรักในท้องถิ่นของตนเอง รักวัฒนธรรมของภาษาตนเอง และเปลี่ยนค่านิยมในความเป็นคนอีสาน อนุรักษ์ ภูมิปัญญาทางภาษา รู้จักประหยัด การออม รู้คุณค่าของชีวิตประจำวัน สนใจ และมีความเพลิดเพลินในการศึกษา มีความรู้ ความสามารถแปลความหมายของคำสอนของท้องถิ่นอีสาน เกิดความสนใจ ในคำสอนของท้องถิ่นมากขึ้น นักเรียนมีความเข้าใจ และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีความรู้ เป็นคนดีมีคุณภาพ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง นักเรียนพอใจกับการเรียน ได้ความรู้ตามวิถีชีวิตที่ปรับใช้ได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับความรู้คุณธรรมตามที่ ต้องการให้เกิดขึ้นตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สนใจกิจกรรมที่ครู จัดขึ้น ได้รับประสบการณ์ใหม่ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองให้สืบต่อไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุผล และมีคุณธรรม นักเรียนได้รับความรู้ และแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ทักษะวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม มีเหตุผล และคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นมากลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้นักเรียนปรับปรุงด้านการใช้ชีวิตที่พอเพียง รู้จักรักและรู้จักท้องถิ่นของ

ตนเอง มีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตลอด โดยใช้หลักการความรอบรู้ ระมัดระวัง และ สอดแทรกคุณธรรม

ประเด็นคำถามเพื่อตรวจสอบการปรับปรุงผลงาน ถึงหลักการจัดทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เข้าอบรมได้สะท้อนให้เห็นผลงานที่ได้ดำเนินการจากการปรับปรุง ตามรายละเอียดดังนี้

นักเรียนมีความสุข มีทักษะ พร้อมผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับนำมา บูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่นมีความภูมิใจในผลงานของตน เห็นคุณค่าของอาหารใน ท้องถิ่น ในหน่วยการเรียนรู้มีการวัด การสังเกตการทำงานของนักเรียนที่บูรณาการหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้นำวัสดุ อุปกรณ์หรือมืออยู่และหาได้ง่าย ในท้องถิ่นของตนเอง น่าจะสัมพันธ์กับท้องถิ่นได้มาก มีระบบแบบแผนที่แน่นอน มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และสอดแทรกคุณธรรมในทุกแผนการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปตามทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ทรัพยากรที่จะ ศึกษาเรียนรู้ พัฒนาที่มีอยู่แล้วในชุมชน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความปรารถนา ความประหยัด การรู้คุณค่า ชื่นชมในภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น ปรับและประยุกต์เรื่องในสังคม ที่เป็นสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในชุมชน สังคมที่เป็นเรื่องและสิ่งปฏิบัติจริงมาใช้ในการเรียน นำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในท้องถิ่นในการใช้ชีวิตที่พอเพียง เน้นให้มีความรู้จักพอประมาณ และรู้จักประหยัด เพราะได้นำภูมิปัญญาชาวบ้านในหมู่บ้านคือ กระจับข้าวที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นำภูมิปัญญาในการทำ กระจับข้าวมาบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหน่วย การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเอง การใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด พยายามปรับใช้ให้เข้ากับท้องถิ่น ได้ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนมีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหน่วยการเรียนรู้เป็น เรื่องของการดำเนินชีวิต ตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางพ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลิตผลงานโครงการผักปลอดสารพิษ มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมี ความสุขในการเรียนปฏิบัติงานเป็นระบบ และมีผลทางการเรียนดีขึ้น มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง สะท้อนในใจหทัย แบบฝึกหัดต่างๆ และในกิจกรรม นักเรียนมีความภูมิใจในด้าน ภาษา สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง นวัตกรรมทางการศึกษา การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำผลงานของตนเองใน ลักษณะผลงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนรู้จักคุณค่าของตนเอง และรู้จักคำว่า “เศรษฐกิจ พอเพียง” สะท้อนการดำเนินของตนเอง ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง การสอดแทรกใน

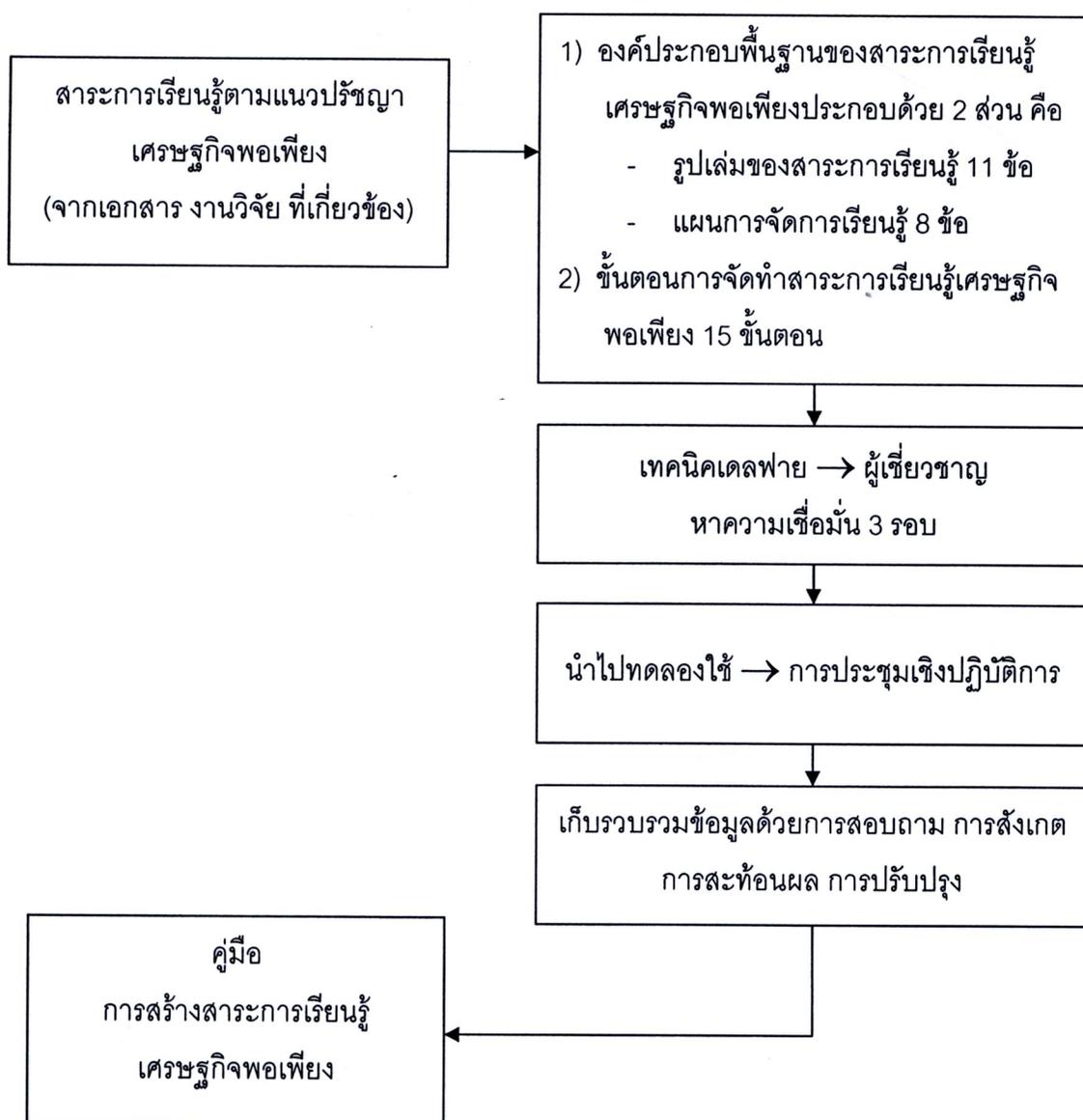
เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา สารเศรษฐศาสตร์ได้มาก มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และ
 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในแผนการจัดการเรียนรู้ระบุคุณลักษณะปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงครบถ้วน ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในเรื่อง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
 ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้และปลูกฝังได้ทั้งกระบวนการ KPA ครบถ้วน ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียงในการปลูกฝังให้กับนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ความพอเพียงด้านตนเอง
 เพื่อสังคม พอเพียงในด้านทรัพยากร พอเพียงในด้านภูมิปัญญา พอเพียงด้านเศรษฐกิจ และสร้าง
 ภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเองโดยวิธีการรู้จักคิด พิจารณาในสิ่งที่จะทำก่อนการตัดสินใจ เป็นแผนการ
 จัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ต้องอิงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักใช้สิ่งที่มีในท้องถิ่นให้
 เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ผลงานสะท้อนถึงหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้เพราะ
 ได้สอดแทรกคุณธรรมเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย นักเรียน
 จะได้รับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา คุณธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของตนเอง
 ทำให้เน้นย้ำความสำคัญเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น เพราะหน่วยการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเป็นเรื่อง
 ที่อยู่ใกล้ตัว

ประเด็นสุดท้ายด้านความรู้ที่ได้รับ และประสบการณ์ที่ได้รับการอบรมครั้งนี้ มีอะไรบ้าง
 ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อมูล ดังนี้

วิทยากรทุกท่านให้ความรู้ และเอาใจใส่ ถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มที่ ขอขอบคุณทุกท่าน
 การวิเคราะห์หลักสูตร การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอน การหาค่าปรับ
 ประสิทธิภาพ การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ การทำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงดีขึ้น จัดทำหน่วย (นวัตกรรม) บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบ
 การทำผลงานทางวิชาการ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การนำความรู้ไปใช้กับนักเรียน
 สามารถนำไปนำเสนอขอผลงานได้ วิเคราะห์หลักสูตรได้ดีขึ้นเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ได้เอง
 เขียนแผนนวัตกรรม กฎเกณฑ์ รูปแบบการเขียนของนวัตกรรม การเขียนรายงานการใช้นวัตกรรม
 สามารถทำได้ หลักการจัดกลุ่มการเรียนรู้ที่ดี ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำหน่วย
 การเรียนรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ได้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีกิจกรรมที่
 หลากหลาย ที่สอดแทรกเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาการเรียน เดิมเคยเชื่อว่าตัวเองจัด
 กิจกรรมได้ดีแล้ว แต่เมื่อมีโอกาสที่พิเศษเช่นนี้ เป็นการสะท้อนตัวเอง และรู้สึกอยากจะสอนลูก
 ศิษย์ให้ดียิ่งกว่าเดิม ขอขอบคุณทุกท่าน ดีมาก ได้มีความรู้ เกี่ยวกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้
 ได้เริ่มการวิเคราะห์ และทำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแผนผังมโนทัศน์ ประสบการณ์ในการจัดทำ
 แผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการกับ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำนวัตกรรม การเขียนรายงาน รู้หลักการเขียนแผน กิจกรรม รู้หลักการทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบอิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้นำแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 การทำรายงานผลการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่ถูกต้อง ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะยิ่งขึ้น นำไปพัฒนาปรับกระบวนการเรียนการสอนและนวัตกรรม CAI ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ได้ความรู้ และประสบการณ์ สามารถปรับใช้กับวิชาอื่นๆ รู้จักวางแผน ได้รับความรู้ ประสบการณ์ชัดเจนมากขึ้นจากการอบรมครั้งนี้ รู้จักการวางแผนก่อนหลัง ได้รับความรู้ในการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรการจัดหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ทำให้เราพัฒนาตนเองและยินดีปรับปรุงนักเรียน ความรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร ให้เข้าใจง่าย เน้นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีการวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนโดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสอดแทรกความรู้ในการบูรณาการการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ นวัตกรรม วิธีการสอน และสื่อการสอน การวิเคราะห์ การออกแบบการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะ และกระบวนการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการคิดวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการสอน การวัดประเมินผล วิธีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้จริง วิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ประเมินความถูกต้อง การจัดการชั้นเรียน ปรับปรุงบุคลิกตนเอง การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรแกนกลาง การจัดทำตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ สาระเศรษฐกิจพอเพียง กรอบหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำกรอบแนวความคิดผังมโนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้แบบเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำแผนการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้รับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ได้รับความรู้จากการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เข้าใจเรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ขึ้นใหม่

5. สรุปผลการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการดำเนินงานชั้นวางแผน (ขั้น P) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานและขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi) การสะท้อนผลการดำเนินงานชั้นปฏิบัติการ (ขั้น D) ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการดำเนินงานชั้นสะท้อนผล (ขั้น C) ด้วยแบบสะท้อนผล แบบบันทึก การสังเกต การสัมภาษณ์ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และผลการดำเนินงานชั้นปรับปรุง (ขั้น A) ด้วยแบบสะท้อนการปรับปรุงจากการสร้างสรรค์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปผลการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 9 ผลการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานความต้องการและสภาพของการจัดการศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร และคณะครูจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนทั้ง 3 แห่ง เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่เน้นทางด้านแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตราที่ 7 ระบุว่า ให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2546) ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือและพัฒนาคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการพัฒนาคู่มือที่สร้างขึ้นด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยการให้ข้อมูลพื้นฐานการกำหนดกรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน แนวคิด หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐาน ประกอบไปด้วย รูปเล่มของสาระการเรียนรู้ มีส่วนประกอบของ ปก คำนำ สารบัญ จุดเน้นของสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง คำอธิบายรายวิชา ผังมโนทัศน์ ตารางหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ แนวทางในการวัด ประเมินผล บรรณานุกรม และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ส่วนบนของแผน มีรายละเอียดในเรื่อง ชั้นที่สอน ชื่อหน่วยการเรียนรู้ จำนวนเวลา/ วัน เวลาที่สอน/ ภาคเรียน ปีการศึกษา สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือวัดผล ประเมินผล บันทึกหลังสอน ส่วนที่ 2 ขั้นตอนของการจัดทำ ประกอบไปด้วย ขั้นตอนคณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ขั้นตอนกำหนดหัวเรื่อง (Theme) ขั้นตอนกำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ขั้นตอนกำหนดคำอธิบายรายวิชา ขั้นตอนกำหนดผังมโนทัศน์ ขั้นตอนกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนกำหนดสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนกำหนดการวัดผล ประเมินผล

ชั้นหาคุณภาพของสาระการเรียนรู้ ชี้นำสาระการเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดขึ้น ในภาพรวมการแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวิเคราะห์มาตรฐาน จุดเน้นของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีส่วนของขั้นตอนที่ใกล้เคียงกับกระบวนการการจัดทำสาระการเรียนรู้ปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสถานศึกษาของ ถวัลย์ มาศจรัส (2550) ที่ได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานระดับสถานศึกษา ด้วยการตั้งคณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลสารสนเทศ หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร และจุดเน้นของสถานศึกษา ส่วนคณะครูทำหน้าที่จัดทำรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ ด้วยการจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ขึ้น กำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขึ้นกำหนดสื่อ/ แหล่งเรียนรู้ ขึ้นกำหนดการวัด ประเมินผล ขึ้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นหาคุณภาพของสาระการเรียนรู้ ชี้นำสาระการเรียนรู้ไปใช้

จากส่วนประกอบและขั้นตอนของการสร้างสาระการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ตามหลักการดังกล่าว ได้นำคู่มือมาสร้างเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดมี 2 ตอน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และขั้นตอนการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่คณะนักวิจัยได้คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลได้ดีในการตอบและแสดงความคิดเห็นทั้ง 3 รอบ จากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะปลายปิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวลี ทวีบุตร (2540 อ้างถึงใน ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2550) ที่พบว่า ระดับความร่วมมือของการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปลายปิดในรอบแรก จะได้รับความร่วมมือในการตอบกลับสูง โดยในรอบแรกได้นำคำตอบมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ปรับเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 จากคำตอบรอบที่ 2 นำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) จัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 และนำมาวิเคราะห์เช่นเดียวกับรอบที่ 2 ซึ่งเทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับ เป็นวิธีการวิจัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถกเถียงความคิดเห็นของตนเองอย่างรอบคอบ ทำให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ ได้ (Jensen, 1996) ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน (2540) ได้นิยามเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคที่สกัดความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเอก

ฉันทเพื่อการตัดสินใจ เป็นการจัดกระทำเป็นกลุ่ม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ หลังจากการพิจารณา คำตอบเป็นข้อๆ รวมทั้ง เจนเซน (Jensen, 1996) กล่าวถึงลักษณะของเดลฟายว่า เป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ด้วยการตอบแบบสอบถาม เป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ยร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครเป็นใครบ้าง ที่มีส่วนออกความเห็นและไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม หรือรูปแบบอื่นที่ไม่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน โดยผู้เชี่ยวชาญต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และต้องมีแบบสอบถามหลายๆ รอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด รอบคอบ และให้คำตอบมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในคำตอบลงไปในครั้งนี้ ก่อน แสดงในรูปสถิติคือ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เป็นสถิติเบื้องต้น นอกจากนั้น ผลงานที่สนับสนุนการใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อทำให้กระบวนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ได้แก่ งานวิจัยของ ผกาวัต สุพรรณจิตวนา (2545) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารการพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย การกำหนดประเด็นปัญหาการแก้ปัญหา การคัดเลือกผู้แทน/ ผู้นำการพัฒนา การ ประเมินศักยภาพและเพิ่มส่วนขาดให้ชุมชน การปรับแนวคิด ทศนคติ และสร้างความตระหนักใน ชุมชน การสร้างการรวมกลุ่มและองค์กรชาวบ้าน การกำหนดบทบาท ภารกิจและมอบหมายงาน การติดตามการปฏิบัติงาน กระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน ได้มาด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย จากการ สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ นอกจากนี้ ลัดคนา ส่วนลม้าย (2549) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรงานทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ใช้แบบสอบถาม 3 รอบกับผู้เชี่ยวชาญเช่นเดียวกัน ในรอบแรกเป็น ปลายเปิด รอบที่ 2 เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ รอบที่ 3 เป็นค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอ ไทล์ ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าเฉลี่ย และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผล การศึกษาการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรงานทะเบียน และงานวัดผล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.00) ว่ามีความสำคัญจำเป็นมากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) รวมทั้งผลการวิจัยของ ไพบูลย์ เปานิล (2543) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษา องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐานด้านสื่อการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีการศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้

ในสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คำถามปลายเปิดใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าร้อยละ เช่นเดียวกับกระบวนการของงานวิจัยครั้งนี้

จะเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ผ่านการกลั่นกรอง และได้ผลจนเป็นที่น่าเชื่อถือ ตามหลักการวิจัย ผู้วิจัยได้นำคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่คณะครู และผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด 6 วัน 3 ครั้ง และทำอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ทำการทดลอง ได้ใช้การสะท้อนผลด้วยการสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เข้าอบรมตามระยะเวลาของการอบรม ผู้เข้าอบรมได้ตอบแบบสอบถาม กระบวนการฝึกอบรมทั้ง 3 ครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกประเด็นที่เข้ารับการอบรม รวมทั้งมีการเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนผลการสังเกต การสัมภาษณ์ของวิทยากร และผู้เข้าอบรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุวรรณ พูลฤทธิ์ (2551) ที่ได้สร้างหลักสูตรเกษตรผสมผสาน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเกษตรผสมผสานตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหัวลำ อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้ องค์กรประกอบของหลักสูตร กระบวนการสร้างหลักสูตรส่วนใหญ่ แสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมทุกระดับ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันมีความเห็นว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้